

Duurzaamheidsbeleid 2020-2025

Wat gaan we doen?

Inleiding >

Ambitie, thema's en doelen >

Ambitie Gezonde omgeving creëren >

Ambitie Minder CO2 uitstoten >

Ambitie Bijdragen aan circulariteit >

Thema Gezondheidsbevorderende omgeving >

Thema Schoon water >

Thema Duurzaam vervoer >

Thema Circulaire bedrijfsvoering >

Thema CO2 neutraal & duurzaam vastgoed >

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen >

Awareness en kennisontwikkeling >

Hoe gaan we dat doen?

Aanpak >

Top down: Duurzaamheid en milieumanagement >

Bottom Up >

Afstemming top down en bottom up >

Fasering >

Samenwerking >

Bijlagen >

Overzicht KPI's en doelen 2025 >

MVI beleid >

Inleiding

De missie van het UMC Utrecht is het verbeteren van de gezondheid van mensen en het creëren van de zorg van morgen. Het UMC Utrecht wil de beste zorg leveren aan patiënten. Deze zorg gaat echter onvermijdelijk gepaard met milieuvervuiling en leidt daarmee tot gezondheidsschade. Hier zijn wij ons bewust van en voelen we ons verantwoordelijk voor.

Het duurzaamheidsbeleid ondersteunt de missie van het UMC Utrecht door:

- Milieu- en gezondheidsschade zoveel mogelijk te beperken.
- Bij te dragen aan een gezondheid bevorderende omgeving voor patiënten en medewerkers.
- Bij te dragen aan toekomstbestendige zorg.

In de nieuwe strategie 2020-2025 is duurzaamheid opgenomen als een van de 7 versterkers van de organisatie. Hiermee dragen we uit dat duurzaamheid een belangrijk onderdeel is van ieders werk:

bedrijfsvoering, zorg, onderzoek én onderwijs. Ofwel: van iedereen die in het UMC Utrecht werkt of studeert wordt gevraagd om bij te dragen aan verduurzaming.

Toenemende urgentie, nieuwe regelgeving en verwachtingen vanuit politiek, maatschappij en medewerkers maken het noodzakelijk dat we gaan opschalen en versnellen. Grote inspanningen zijn nodig om de landelijke klimaatdoelen te gaan halen. De lessen en successen uit de Coronatijd kunnen daarbij helpen.

Dit duurzaamheidsbeleid is het integraal kader voor de uitvoering van maatregelen, projecten en onderzoeken om onze duurzaamheidsdoelen te realiseren en inzichtelijk te maken hoe iedereen in het UMC Utrecht mee kan doen en zo vanuit duurzaamheid bij kan dragen aan de nieuwe Strategie.

Wat gaan we doen?

Hoe gaan we dat doen?

Ambitie, thema's, doelen

Ambitie

Vanuit duurzaamheid dragen we bij aan gezondere patiënten, medewerkers en studenten door onze negatieve impact op klimaat en milieu te verkleinen en onze positieve impact op gezondheid te vergroten. De komende 5 jaar willen we onze CO2 uitstoot verlagen, bijdragen aan circulariteit en een gezonde omgeving creëren. We blijven inzetten op het vergroten van awareness zodat duurzaam handelen vanzelfsprekend wordt bij alles wat we doen.

Thema's

Om deze ambitie te realiseren hebben we voor het nieuwe duurzaamheidsbeleid de volgende vijf thema's gekozen:

- CO2-neutraal en duurzaam vastgoed
- Duurzaam vervoer
- Circulaire bedrijfsvoering
- Schoon (afval)water
- Gezondheid bevorderende omgeving

De thema's komen overeen met de 4 pijlers van de [Green Deal Duurzame Zorg](#) en geven invulling aan de [Sustainable Development Goals \(SDG's\) 3, 12 en 13](#). Lees meer informatie over de verdere onderbouwing van de [selectie van deze thema's](#).

Naast het verduurzamen van zorg en bedrijfsvoering (waar in dit beleidsplan de focus op ligt) willen we bijdragen aan kennisontwikkeling op gebied van verduurzaming van zorgprocessen en de relatie tussen gezondheid en duurzaamheid. Daarnaast gaan we duurzaamheid de komende jaren een plek geven in het onderwijscurriculum.

Naast de initiatieven die ontplooid worden binnen de kaders van het duurzaamheidsbeleid bevat de strategie nog de volgende andere haakjes voor initiatieven die bijdragen aan het verduurzamen van onze organisatie:

- Healthy living (patiënten)
- Aantrekkelijke werkgever (medewerkers)
- Utrechtse School (studenten)

Doelen

Met ons duurzaamheidsbeleid sluiten we aan bij de landelijke doelen voor 2030 en 2050:

- 49% CO2 reductie in 2030 en 95% CO2 reductie in 2050
- 50% minder primaire grondstoffen in 2030 en Circulair in 2050

De verwachting is dat het realiseren van deze doelen niet lineair in de tijd zal verlopen. Echter we zullen de komende 5 jaar een behoorlijk deel van de doelen voor 2030 moeten gaan realiseren. De landelijke doelen vertalen we door naar de subdoelen en [KPI's voor de komende 5 jaar](#) voor elk van de thema's.

De KPI's en doelen voor 2025 worden opgenomen in het [Dashboard Duurzaamheid](#) en de resultaten worden jaarlijks gemonitord.

Maatregelen

Per thema hebben we met de kennis van nu maatregelen opgenomen om de doelen te realiseren. Deze maatregelen kunnen de komende jaren nog wijzigen of worden aangevuld met nieuwe maatregelen, bijvoorbeeld na uitvoering van bepaalde onderzoeken of uitgevoerde pilots.

In het overzicht op de volgende pagina staan de 3 ambities en 5 thema's en is zichtbaar gemaakt welke thema's bijdragen aan welke ambities. Op elk van de ambities en thema's kun je doorklikken voor een toelichting, de aanpak, doelen en maatregelen. Dat geldt ook voor de randvoorwaarden die voor alle thema's belangrijk zijn.

Visie

Duurzaamheid draagt bij aan gezondere patiënten, studenten en medewerkers, nu en in de toekomst

Ambitie

 Gezonde omgeving creëren >

 Minder CO2 uitstoten >

 Bijdragen aan circulariteit >

Thema's

Sub thema's

Gezondheid bevorderende omgeving >

- Architectuur/ inrichting/ beweging
- Natuur/groen
- Gezonde voeding

Schoon water >

- Emissies medicijnen

Duurzaam vervoer >

- Patiëntenvervoer
- Woon-werk verkeer
- Zakelijke reizen

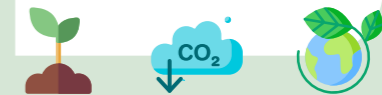
Circulaire bedrijfsvoering >

- Voorkomen van verspilling
- Stimuleren van hergebruik
- Afvalscheiding
- Verduurzamen disposables

CO2-neutraal & duurzaam vastgoed >

- CO2 routekaart
- Energiebesparing
- Duurzaam gebouw

Randvoorwaarden

- > Maatschappelijk Verantwoord inkopen (MVI)
- > Awareness - Kennisontwikkeling - Duurzaamheid in onderwijs

Ambitie Gezonde omgeving creëren

[Terug naar overzicht](#)

Klimaatverandering en milieuvervuiling vormen een | belangrijke bedreiging voor onze gezondheid en de gezondheidszorg nu en in de toekomst. Daarom willen we de milieu- en gezondheidsschade die het UMC Utrecht veroorzaakt zoveel mogelijk beperken. Dat doen we door onze CO2 uitstoot te verlagen, minder grondstoffen te gebruiken en minder medicijnen te lozen. Daarmee dragen we bij aan een schonere en gezondere leefomgeving voor iedereen, bevorderen we indirect de gezondheid van mensen en verlagen we de kans op ziektes nu en in de toekomst.

Door aanpassingen in onze gebouwen en directe omgeving willen we ook van het UMC Utrecht zelf een gezonde omgeving maken waarin patiënten sneller herstellen en minder stress ervaren en waar medewerkers en studenten gezond en productief kunnen werken en studeren.

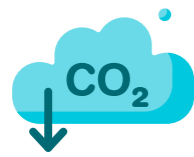
Aanpak

Het thema **gezondheidsbevorderende omgeving** draagt direct bij aan deze ambitie door fysieke maatregelen te nemen in de inrichting en architectuur van het UMC Utrecht en door een gezond en duurzaam voedselaanbod. Door **Duurzame mobiliteit** kunnen we de luchtverontreiniging in onze directe omgeving verlagen.

Ook het thema **Schoon water** draagt bij aan deze ambitie. Het reduceren van medicijnen in het afvalwater is een steeds belangrijker milieuthema. Indirect leidt minder CO2 uitstoot en minder gebruik van (nieuw) grondstoffen tot een gezondere leefomgeving.

Doelen

- UMC Utrecht draagt bij aan een gezonde leefomgeving voor iedereen, nu en in de toekomst door de negatieve milieu- impact te verminderen.
- De gebouwen van het UMC Utrecht en directe omgeving nodigen uit tot gezond gedrag en zijn erop gericht om gezondheid en welzijn van patiënten, familie, medewerkers en studenten te bevorderen.

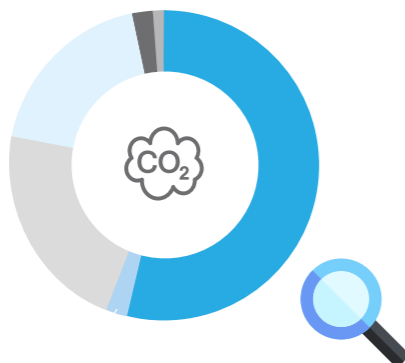

Ambitie Minder CO2 uitstoten

[Terug naar overzicht](#)

We willen de komende jaren onze CO2 uitstoot verlagen omdat CO2 bijdraagt aan klimaatverandering wat een negatief effect heeft op de gezondheid van mensen, nu en in de toekomst. In de Klimaatwet is vastgelegd dat we in 2030 49% en in 2050 95% minder CO2 moeten uitstoten ten opzichte van 1990. Het klimaatakkoord vraagt om een routekaart waarin we aangeven hoe we gaan toewerken naar deze klimaatdoelen. Dit is overgenomen in de Green Deal Duurzame zorg.

De CO2 uitstoot van het UMC Utrecht is een optelsom van verschillende bronnen. De belangrijkste is het energiegebruik door en in de gebouwen gevolgd door vervoers-bewegingen van en naar het UMC Utrecht door medewerkers, studenten, patiënten en bezoekers. In 2019 was de CO2 uitstoot bijna 46.000 ton. In deze footprint is de CO2 emissies veroorzaakt door productie en transport van de in het UMC gebruikte producten niet meegenomen. CE Delft schat in de [impactanalyse](#) de totale klimaatimpact van onze inkoop op 158.000 ton CO2-eq.

CO2 footprint berekend aan de hand van CO2 scanner UMC's gebaseerd op het Greenhouse Gas Protocol. Emissiefactoren volgens CO2 emissiefactoren.nl, emissie ingekochte Nederlandse wind is nul.

Aanpak

Het verlagen van onze CO2 uitstoot doen we via de thema's **Duurzame mobiliteit** en **CO2 neutraal en duurzaam vastgoed**. Ook het thema **Circulaire bedrijfsvoering** draagt bij; door minder producten te gebruiken, duurzaam in te kopen en ons afval te recyclen als grondstof verlagen we de CO2 uitstoot in de keten.

Doelen

- Het UMC Utrecht draagt bij aan het realiseren van de klimaatdoelen en geeft invulling aan de verplichtingen uit het klimaatakkoord en de Green Deal Duurzame zorg.
- We sluiten aan bij landelijke doelen: 49% CO2 reductie in 2030 en 95% in 2050.

Ambitie Bijdragen aan circulariteit

[Terug naar overzicht](#)

Bijdragen aan circulariteit betekent minder grondstoffen, materialen en producten gebruiken, materialen en producten hergebruiken, duurzaam inkopen en afval hoogwaardig recyclen. We willen de komende jaren onze bijdrage aan circulariteit vergroten omdat:

- Het gebruik van grondstoffen, materialen en producten gepaard gaat met de uitstoot van broeikasgassen en milieuverontreiniging die schadelijk is voor de gezondheid van mensen
- Primaire grondstoffen schaars worden terwijl deze ook in de toekomst nodig zijn voor de gezondheidszorg
- We minder afhankelijk willen zijn van kwetsbare productieketens waarin we geen grip hebben op de productie en arbeidsomstandigheden

De landelijke doelstelling is Nederland circulair in 2050. Circulariteit is een van de 4 pijlers van de Green Deal duurzame zorg. Via ondertekening heeft UMC Utrecht zich gecommitteerd om een bijdrage te leveren.

Aanpak

De komende jaren dringen we met gerichte maatregelen de verspilling van voedsel en medicijnen terug. We gaan meer afval recyclen door de uitrol en uitbreiding van bronscheiding. En we kopen maatschappelijk verant-

woord in. Het [model van de 10 R's](#) (ontwikkeld door prof. Dr. J. Cramer) hanteren we als leidraad. Ofwel, we kopen alleen iets als het echt nodig is. En wat we kopen gaat bij voorkeur zo lang mogelijk mee, is gemaakt van recyclebaar of hernieuwbaar materiaal en wordt na gebruik hoogwaardig gerecycled. De thema's **Circulaire bedrijfsvoering** en **CO2 neutraal en duurzaam vastgoed** dragen bij aan deze ambitie.

Doelen

- Het UMC Utrecht draagt bij aan de circulaire economie door uitputting van (kostbare) primaire grondstoffen te voorkomen.
- We dragen zoveel mogelijk bij aan de landelijke doelstellingen: 50% minder primaire grondstoffen in 2030 en volledig circulair in 2050.

Thema Gezondheidbevorderende omgeving

[Terug naar overzicht](#)

Waarom dit thema?

Er is steeds meer bewijs dat de omgeving een positieve invloed kan hebben op de gezondheid, dat het daadwerkelijk kan bijdragen aan het verminderen van stress en pijn, een sneller herstel, kortere opnameduur en verminderd medicijngebruik van patiënten en een lager ziekteverzuim onder medewerkers. Een gezondheidbevorderende omgeving is daarom een van de 4 doelen van de Green Deal duurzame zorg. Door ondertekening van deze Green Deal heeft UMC Utrecht zich gecommitteerd om hieraan invulling te gaan geven.

Het RIVM heeft in 2019 op basis van wetenschappelijke literatuur een verkenning uitgevoerd naar effectieve interventies. Daaruit kwamen de volgende 3 thema's naar voren:

1. Natuur en groen in en rond de gebouwen
2. Architectuur en inrichting die beweging stimuleert en stress reduceert
3. Voeding

In het Nationaal Preventieakkoord staat de doelstelling dat in 2025 50% van de ziekenhuizen en in 2030 in alle ziekenhuizen het voedingsaanbod voor patiënten, personeel en bezoekers gezond is.

De toekomstige bouw- en renovatieprojecten die vanuit het SOH worden uitgevoerd, bieden een uitgelezen kans

om aanpassingen te doen en maatregelen door te voeren. Gezondheid is een van de thema's van het centraal kader duurzaam bouwen en een belangrijk aandachtspunt in de uitwerking van alle toekomstige bouwprojecten. Zo borgen we dat alle bouwprojecten maximaal bijdragen aan het realiseren van een gezondheidbevorderende omgeving.

Doelen

- In 2025 is het UMC Utrecht een gezonder gebouw door structureel toepassen van het centraal kader duurzaam bouwen in renovatieprojecten.
- In 2025 geven we invulling aan het preventieakkoord van VWS met een gezond en duurzaam voedselaanbod voor patiënten, medewerkers, studenten en bezoekers.

Maatregelen

[Open](#)

Thema Schoon water

[Terug naar overzicht](#)

Waarom dit thema?

De laatste jaren is steeds meer bekend geworden over de effecten van geneesmiddelgebruik op het milieu. Geneesmiddelresten komen na gebruik via het toilet en de rioolwaterzuiveringsinstallaties in het oppervlaktewater terecht. Ongeveer 10% van de medicijnresten die bij onze rioolwaterzuivering (RWZI) terecht komen, is afkomstig van het UMC Utrecht. De zuivering haalt niet alle resten van geneesmiddelen uit het water, waardoor ze in het oppervlaktewater terecht komen. Daar hebben ze nu al negatief effect op waterorganismen. Een deel van de medicijnresten komt uiteindelijk ook in ons drinkwater. Door een toename van medicijngebruik (vergrijzing) en langdurig lage waterstanden (klimaatverandering) komt de kwaliteit van ons drinkwater steeds meer onder druk te staan. Om schade aan waterorganismen en onze eigen gezondheid te beperken is het belangrijk om de hoeveelheid schadelijke geneesmiddelen in het afvalwater te verminderen.

In 2016 heeft het UMC Utrecht onderzoek gedaan naar medicijnresten in het eigen afvalwater. Hieruit kwam enkele probleemstoffen naar voren die een substantiële bijdrage hebben vanuit het ziekenhuis en een slechte verwijdering op de zuivering laten zien. Het betreft de röntgencontrastmiddelen en in mindere mate, de pijnstillers

lidocaïne en de antibiotica azitromycine en trimethoprim. Via de Green Deal duurzame zorg heeft het UMC Utrecht een inspanningsverplichting op zich genomen om medicijnresten in het afvalwater terug te dringen. Met dit thema geven we invulling aan deze inspanningsverplichting.

Doel

In 2025 zijn de eerste stappen gezet om de emissie van medicijnen in afvalwater te reduceren. Omdat de hoeveelheid medicijnen in afvalwater niet structureel gemeten wordt, kan er geen kwantitatief doel gesteld worden.

Maatregelen

[Open](#)

Thema Duurzaam vervoer

[Terug naar overzicht](#)

Waarom dit thema?

Mobiliteit veroorzaakt in totaal 43% van onze CO₂-uitstoot en kan verder worden uitgesplitst in woonwerk verkeer (21%), patiëntenvervoer (18%) en zakelijke reizen (4%). Het verduurzamen van de mobiliteit draagt bij aan het terugdringen van luchtvervuiling en stikstofdepositie en het verbeteren van de bereikbaarheid van het USP en UMC Utrecht. Door de COVID maatregelen is thuiswerken en thuis studeren voor veel medewerkers en studenten gewoon geworden. Veel behandelingen zijn omgezet in E-Consults en vergaderingen vinden digitaal plaats. We kunnen de lessen en ervaringen die in deze periode zijn opgedaan benutten om de mobiliteit van en naar het UMC Utrecht blijvend te verminderen.

Aanpak

In de aanpak wordt onderscheid gemaakt tussen woonwerk verkeer medewerkers en studenten, zakelijke reizen en patiëntenvervoer. Om bovenstaande doelen te realiseren is nieuw beleid nodig. In navolging van de UU en andere UMC's gaan we samen met zorgprofessionals beleid opstellen voor zakelijke (vlieg)reizen. FB en P&O maken nieuw beleid voor woon-werk verkeer inzichtelijk.

[Lees verder](#)

Doelen

- In 2025 is de CO₂ uitstoot die samen hangt met vervoer door medewerkers (woon-werk en zakelijk), patiënten en bezoekers en studenten met in totaal 25% verminderd.
- In 2025 is het autogebruik (aantal auto's per dag van medewerkers, patiënten en bezoekers) met 25% gereduceerd.
- In 2025 is het aantal zakelijke vliegreizen met 25% gereduceerd.

[Onderbouwing](#)

Maatregelen

[Patiëntenvervoer](#)[Woon- werkverkeer](#)[Zakelijk vervoer](#)

Thema Circulaire bedrijfsvoering

[Terug naar overzicht](#)

Waarom dit thema?

We produceren jaarlijks 2,4 miljoen kg afval waarvan 40% gerecycled wordt. Om bij te dragen aan een circulaire economie moeten we circulariteit concreet handen en voeten gaan geven in onze eigen bedrijfsvoering en inkoopprojecten. Dit moet er in resulteren dat de hoeveelheid, vooral niet-recyclebaar, afval omlaag gaat en het percentage recycling omhoog.

Aanpak

We verminderen onze verspilling en stimuleren hergebruik. Wat we nodig hebben kopen we duurzaam in – daarbij kiezen we waar mogelijk voor producten die gemaakt zijn van duurzame, hernieuwbare en/of secundaire grondstoffen en voor producten die gerepareerd, hergebruikt en/of gerecycled kunnen worden. Tegelijk optimaliseren we onze afvalscheiding en breiden deze verder uit. We creëren daarmee synergie tussen inkoop aan de ene kant en afvalscheiding en recycling aan de andere kant.

Doelen

- In 2025 wordt 90% van ons afval gerecycled; 55% hoog- en 35% laagwaardig.
- In 2025 is de medicijnverspilling significant teruggedrongen.
- In 2025 wordt van de warme patiëntenmaaltijden
 - Max 10% onaangeroerd weggegooid
 - Max 22% als waste weggegooid.
- In 2025 hebben d/d's aantoonbaar maatregelen genomen om meest gebruikte disposables te verduurzamen en verspilling te verminderen.

Maatregelen

[Terugdringen verspilling...](#)

[Afvalscheiding](#)

[Verduurzamen disposables](#)

Thema CO2 neutraal & duurzaam vastgoed

[Terug naar overzicht](#)

Waarom dit thema?

Ruim 50% van onze CO2 uitstoot wordt veroorzaakt door het energiegebruik in en door onze gebouwen. Vastgoed is daarmee een belangrijk aangrijpingspunt om onze CO2 uitstoot te verlagen. Conform de verplichting uit het klimaatkkoord en de Green Deal Duurzame zorg, hebben we een CO2 routekaart opgesteld waarin staat hoe we ons vastgoed CO2 neutraal gaan maken en onze energievoorziening gaan verduurzamen. Om duurzaam, toekomstbestendig vastgoed te realiseren zijn naast CO2 reductie ook gezondheid, circulariteit en klimaatbestendigheid belangrijke thema's. De renovatieplannen van het UMC Utrecht bieden een uitgelezen kans om maatregelen door te voeren en bij te dragen aan de duurzaamheidsambitie.

Aanpak

Door uitvoeren van de maatregelen van de CO2-routekaart bij renoveren van de bouwdelen conform SOH gaan we de energievoorziening verduurzamen en het energiegebruik van de gebouwen terugdringen. We stellen een energiebesparingsplan op met aanvullende maatregelen voor de kortere termijn en gaan die uitvoeren. We kijken daarbij ook naar de mogelijkheden om energie te besparen door aanpassing van zorgprocessen.

Doelen

- In 2025 is de CO2 uitstoot van de gebouwen 15% lager dan in 2016.
- In 2025 hebben we een energiebesparing gerealiseerd van minimaal 10% (relatief) tov 2019, gemiddeld 2% per jaar.
- Bij renovatie zetten we maximaal in op circulariteit (hergebruik van materialen, toepassen van duurzame, recyclebare materialen), flexibiliteit en klimaatbestendigheid.

[Onderbouwing](#)

Maatregelen

[CO2 routekaart](#)[Energiebesparing](#)[Duurzaam gebouw](#)

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

Waarom

Maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI) is een belangrijke randvoorwaarde voor het realiseren van onze beleidsdoelen. Wanneer wij onze duurzaamheidsambities structureel meenemen in inkooptrajecten kan hiermee een grote positieve bijdrage worden gerealiseerd aan onze eigen doelen, maar ook verder weg in de keten. Als we willen bijdragen aan circulariteit zullen we producten moeten inkopen die gemaakt zijn van hernieuwbare en/of gerecyclede grondstoffen, die hergebruikt en gerecycled kunnen worden. En door te kiezen voor energiezuinige apparatuur dragen we via inkoop bij aan CO2 reductie. In 2019 is [MVI beleid](#) en een [centraal kader duurzaam inkopen](#) opgesteld. MVI is de verantwoordelijkheid van de opdrachtgevers/budgethouders. Cluster Inkoop adviseert proactief en faciliteert.

In 2019 is door CE Delft een impactanalyse uitgevoerd om inzicht te krijgen in de inkoopcategorieën die het meest bijdragen aan CO2 reductie en Circulariteit (zie bijlage). Deze analyse gebruiken we bij het stellen van prioriteiten.

Doelen

- In 2025 is in 75% van de inkoopprojecten duurzaamheid meegenomen in de selectie;
- In 2025 is in 50% van de inkoopprojecten duurzaamheid meegenomen in de gunning.

Maatregelen

[Open](#)

Awareness en kennisontwikkeling

Iedereen kan bijdragen aan het verduurzamen van onze organisatie. In de afgelopen jaren is de aandacht voor duurzaamheid toegenomen en zijn steeds meer mensen gemotiveerd om een bijdrage te leveren. Het is dus steeds belangrijker om mensen die willen bijdragen op weg te helpen.

Enerzijds door mensen te informeren over welke duurzaamheidsdoelen die het UMC Utrecht nastreeft en welke concrete projecten er lopen zodat ze daar bij kunnen aanhaken. Anderzijds door het makkelijker te maken voor medewerkers om zélf in actie te komen door inzet van de SVP methodiek. Bijvoorbeeld de weekstart voor de milieucoördinatoren en de Green Teams van de groene zorgprofessionals.

De groene zorgprofessionals hebben een voorbeeld-functie en zetten zich actief in om awareness te creëren bij hun eigen achterban. Bijvoorbeeld door voorbeelden en ervaringen te delen en aandacht te vragen voor duurzaamheid in vakverenigingen, besturen, overleggen etc. binnen en buiten het UMC Utrecht en in het binnen- en buitenland.

Communicatie

De eerste stap om te komen tot awareness is het goed informeren van de medewerkers, Bijvoorbeeld over alle initiatieven in de organisatie die duurzaamheidswinst opleveren. Hiervoor worden verschillende communicatiemiddelen ingezet, waaronder Connect en de duurzaamheidsnieuwsbrief. Het ophalen en verspreiden van ervaringsverhalen van UMC medewerkers die op hun eigen manier bezig zijn met duurzaamheid is een belangrijk middel dat bijdraagt aan het vergroten van awareness. Dit wordt in de nieuwe beleidsperiode gecontinueerd. De resultaten van de Green Teams gaan we communiceren o.a. via 100 dagen bijeenkomsten.

Duurzaamheid in onderwijs

Integreren van duurzaamheid in het onderwijscurriculum is een belangrijk speerpunt van de groene zorgprofessionals in de komende beleidsperiode. Het gaat hierbij

om bewustzijn van de gezondheidseffecten van klimaatverandering en milieuverontreiniging, de impact van het zorgproces hierop en het handelingsperspectief (gebruik van materialen, duurzaam inkopen, et cetera). Studenten van nu zijn de artsen, onderzoekers en verpleegkundigen van de toekomst en het is dus waardevol als zij kennis opdoen waarmee zij straks kunnen bijdragen aan een duurzamere zorg en duurzaam onderzoek.

In de Green Deal Duurzame Zorg heeft de NFU aangegeven dat UMC's in hun onderwijsprogramma's aandacht zullen geven aan de vraag hoe de zorg op een duurzame en toekomstbestendige wijze kan worden ingericht. Deze ambitie kent een groot draagvlak onder studenten en jonge professionals.

In het UMC Utrecht zijn inmiddels de eerste stappen gezet om duurzaamheid te presenteren op verschillende niveaus van onderwijs. Vanaf 2021 zal bij de ontwikkeling van de nieuwe opleidingen van de Nieuwe Utrechtse School duurzaamheid een plek krijgen in de leerdoelen in het kader van de maatschappelijke impact. Van daaruit kunnen good practices in de jaren daarna doorvertaald worden naar de reguliere curricula.

Kennisontwikkeling

Bij alle thema's die we de komende jaren willen oppakken komen we vragen tegen. Denk aan het verwijderen van

medicijnresten uit afvalwater, het verminderen en verduurzamen van disposables, het recyclen van ons afval, het verduurzamen van onze gebouwen en het realiseren van een gezondheid bevorderende omgeving. We zullen zelf onderzoek moeten doen en kennis moeten ontwikkelen om goede oplossingen te vinden voor deze vraagstukken. Dit kan heel praktisch door voorbeeld projecten / pilots uit te voeren en de lessen die daaruit komen te delen in de organisatie en met andere organisaties. We staan daarbij ook open voor pilots met innovatieve oplossingen van externe partijen.

Daarnaast zetten we in op het zichtbaar maken van duurzaamheidswinst van bijvoorbeeld grote inkoopprojecten of andere projecten in de organisatie. Waar nodig huren we daarvoor externe kennis in.

Doelen

- In 2021 is het netwerk groene zorgprofessionals uitgebreid naar 50 en in 2025 naar 100.
- In 2025 komt het thema duurzaamheid structureel aan bod in het onderwijs van de Nieuwe Utrechtse School vanuit de invalshoek van maatschappelijke impact. Hierin wordt samengewerkt met andere faculteiten van de UU en met de partners van de Strategic Alliance.

Aanpak

Bij de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid worden een top down en een bottom up aanpak gecombineerd. Bij de top down aanpak wordt het milieumanagementsysteem gebruikt om op een gestructureerde manier toe te werken naar het realiseren van de doelen.

Bij de bottom up aanpak wordt aangesloten bij het enthousiasme en de intrinsieke drive van (zorg)professionals en medewerkers in de organisatie die duurzaamheid belangrijk vinden, waarbij de enige voorwaarde is dat initiatieven binnen de kaders van het duurzaamheidsbeleid passen en dus bijdragen aan de duurzaamheidsdoelen. Beide aanpakken worden hieronder toegelicht. Daarna wordt nog ingegaan op de afstemming tussen beide aanpakken, de wijze waarop duurzaamheidsinitiatieven worden gefaseerd en de samenwerking met stakeholders.

Top Down: Duurzaamheid en milieumanagement

In de afgelopen jaren is er een koppeling gemaakt tussen het duurzaamheidsbeleid en het milieumanagementsysteem (link). Concreet betekent dit dat het milieumanagementsysteem wordt ingezet om de strategische

duurzaamheidsdoelen te helpen realiseren. In het milieumanagementsysteem is de aanpak in detail beschreven. Hieronder volgt een samenvatting op hoofdlijnen:

Taken, rollen, verantwoordelijkheden: Drie lijnen van verantwoordelijkheid

Bij het beleggen van rollen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden op het gebied van milieu is aangesloten op het besturingsmodel van het UMC Utrecht, waaronder de drie lijnen van verantwoordelijkheid. Dat betekent concreet dat:

- De 1ste lijn (rvb-d/d's) verantwoordelijk is voor het uitvoeren van het duurzaamheidsbeleid en realiseren van de doelen. Binnen de d/d's spelen de milieucoördinatoren een belangrijke rol – zij coördineren alle activiteiten op het gebied van milieu en duurzaamheid binnen de divisie en adviseren het Leiderschapsteam.
- De 2de lijn (domeineigenaar duurzaamheid, stafadviseur duurzaamheid, milieudeskundige) is verantwoordelijk voor het opstellen van het beleid, het monitoren en rapporteren van de voortgang en het adviseren en ondersteunen van de eerste lijn. Vanuit deze tweede lijn wordt de prestatiedialoog gevoerd over duurzaamheid met de eerste lijn. Onderdeel van deze rol is ook het

uitvoeren van interne audits die bedoeld zijn om mogelijkheden voor verbetering in kaart te brengen.

- De 3de lijn (afdeling internal Audit / externe auditor). De werking van het milieumanagementsysteem, waaronder de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid, wordt regelmatig getoetst in audits. De afdeling internal audit kan audits uitvoeren in opdracht van de rvb. Daarnaast is er jaarlijks een externe audit uitgevoerd door een geaccrediteerde auditor ISO14001.

Beleidscyclus en jaarlijkse PDCA Cyclus

Het milieumanagementsysteem voorziet in een beleidscyclus, waarin beschreven is hoe het beleid wordt bepaald én in een jaarlijkse PDCA cyclus gericht op het realiseren van de doelstellingen. Deze beleidscyclus sluit goed aan bij de uitrol van de nieuwe strategie. In deze [PDCA cyclus](#) worden jaarlijks volgende stappen doorlopen:

- Via de **kaderstellingsbrief** wordt aan de divisies/directies gevraagd om duurzaamheidsmaatregelen op te nemen in het managementcontract. De divisies/directies werken de acties SMART uit.
- De managementcontracten worden getoetst op volledigheid door milieudeskundige en stafadviseur duurzaamheid.
- De divisies/directies voeren de acties uit en monitoren de voortgang. Zij rapporteren 2 keer per jaar de stand van zaken via de **scorecard**.
- Stafadviseur duurzaamheid en milieukundigen monitoren de totale voortgang van het duurzaamheidsbeleid en rapporteren deze elk half jaar aan

de rvb. De scorecard wordt daarbij o.a. als input gebruikt. Bij de rapportage wordt ook gebruik gemaakt van het [Duurzaamheid Dashboard](#) waarin de belangrijkste KPI's zijn opgenomen.

- De voortgang op divisie/directie-niveau wordt besproken in het **managementoverleg** tussen rvb en divisie management zodat tijdig bijgestuurd kan worden als de voortgang niet conform planning verloopt.

SVP

Ook binnen duurzaamheid is in 2020 gestart met de SVP methodiek. Er zijn Green Teams en een verbeterteam ingericht van groene zorgprofessionals en een weekstart voor milieucoördinatoren. Daarnaast wordt het thema duurzaamheid besproken in andere weekstarts:

- **Weekstart milieucoördinatoren** - 1x per 2 weken. Gericht op het realiseren van kort cyclische verbetering waarbij samen gewerkt wordt aan het realiseren van verbeterideeën in periodes van 100 dagen. Vanuit de weekstart van de milieucoördinatoren kunnen successen, verbazingen en/of hulpvragen worden ingebracht / gecascadeerd naar de weekstart van de leiderschapsteam en vervolgens naar de weekstart van het U-team.
- **Weekstart leiderschapsteams (LT) d/d's** - 1 x per maand. Gericht op bespreken van de voortgang van acties op het gebied van duurzaamheid binnen de eigen d/d en voorbereiden van het agendapunt duurzaamheid in de weekstart van het U-team. De milieucoördinator van een divisie vormt de schakel tussen de weekstart van de milieucoördinatoren en de weekstart

van het LT en kan successen, verbazingen en hulpvragen vanuit de weekstart van de milieucoördinatoren inbrengen / cascaderen in de weekstart van het LT.

Daarom wordt d/d's geadviseerd om hun milieucoördinator aan te laten schuiven bij de bespreking van duurzaamheid in de weekstart van het LT.

- **Weekstart U-team – 1x per maand.** Gericht op het bespreken van de totale voortgang van het duurzaamheidsbeleid en het voeren van een prestatiedialoog om de uitvoering te verbeteren. Stafadviseur en/of milieukundige bereiden het thema voor met de domeineigenaar duurzaamheid, de milieucoördinatoren en de voorzitter van de weekstart en sturen van tevoren de stand van zaken en eventuele hulpvragen op aan alle LT's.

Bottom up

Netwerk Groene Zorgprofessionals

In 2019 is in het UMC Utrecht het netwerk Groene Zorgprofessionals gestart. Belangrijke aanleiding daarvoor was de Green Deal Duurzame Zorg waarin staat dat de zorgprofessionals een belangrijke rol moeten gaan spelen in het realiseren van de Green Deal doelen en het verduurzamen van het primaire proces (zorg, onderzoek, onderwijs). De zorgprofessionals formuleren, binnen de kaders van het duurzaamheidsbeleid, hun eigen acties en voeren deze ook zelf uit. Zo dragen zij bij aan de realisatie van de duurzaamheidsdoelen.

Het netwerk bestaat inmiddels uit ca 30 actieve, intrinsiek gemotiveerde zorgprofessionals die zich inzetten om de verduurzaming van de zorgprocessen op te schalen en te versnellen, o.a. door:

- Awareness creëren
- Uitwisseling kennis en goede voorbeelden
- Concrete projecten ter verduurzaming van zorgprocessen te initiëren en coördineren
- Klankbord te zijn voor nieuw UMC breed beleid

Het netwerk groene zorgprofessionals werkt volgens de SVP methodiek waarbij Green Teams gedurende 100 dagen aan concrete verbeteracties werken. Deze verbeteracties worden door de zorgprofessionals zelf aangedragen en uitgevoerd. In 2020 zijn de Green Teams "Awareness", "Duurzaamheid in onderwijs" en "Groene OK" van start gegaan. Het (overkoepelende) verbeterteam draagt zorg voor afstemming, zowel op de duurzaamheidsdoelen als van initiatieven onderling, monitoring van resultaten en het bepalen van focus en prioriteiten.

In de komende beleidsperiode wordt, naast de lopende verbeterideeën, specifiek ingezet op:

- Integreren van duurzaamheid in het onderwijscurriculum.
- Stimuleren van onderzoek naar de relatie tussen gezondheid/gezondheidszorg en milieuvervuiling/klimaatverandering bijvoorbeeld vanuit kennisagenda Klimaat en gezondheid van ZonMW.

Overige initiatieven van de werkvloer

Steeds meer medewerkers willen actief bijdragen aan het duurzaamheidsbeleid. Zij worden gestimuleerd en geholpen om zelf met hun ideeën aan de slag te gaan of aan te haken bij lopende initiatieven. Waar mogelijk zullen de stafadviseur duurzaamheid en milieudeskundigen meedenken of op andere manieren faciliteren. Ook de milieucoördinatoren spelen, als aanspreekpunt binnen de divisie of directie een belangrijke rol bij het verder brengen van decentrale initiatieven.

Afstemming bottom up en top down

De bottom-up en top-down aanpak worden beide ingezet om de duurzaamheidsdoelen te realiseren. Dus is het belangrijk dat beide aanpakken elkaar versterken en dat waar mogelijk de synergie tussen beide wordt benut om samen verder te komen. Dit realiseren we op de volgende manier:

- Het duurzaamheidsbeleid is het kader voor alle duurzaamheidsinitiatieven.
- Samenhang en effectiviteit van initiatieven wordt UMC breed bewaakt door de stafadviseur duurzaamheid en milieudeskundigen vanuit hun tweedelijns rol.
- Binnen de d/d's zorgen de milieucoördinatoren voor afstemming van initiatieven die binnen de eigen d/d lopen. Naarmate meer bottom up ideeën door zorgprofessionals worden opgepakt zal er ook meer gevraagd

gaan worden van de coördinatoren. Van d/d's wordt gevraagd om ervoor te zorgen dat de milieucoördinator:

- Voldoende uren beschikbaar heeft om alle taken effectief uit te kunnen voeren. Een richtlijn hiervoor is minimaal 1 dag per week voor zorgdivisies en een halve dag per week voor directies.
- Voldoende kennis heeft of kan opdoen om ook een inhoudelijke adviesrol binnen de d/d te kunnen vervullen. Ook hier zal steeds meer behoefte aan komen.

Fasering

De afgelopen jaren hebben laten zien dat het belangrijk is om niet teveel tegelijk te doen. Er is dan onvoldoende focus en dit komt de effectiviteit van de uitvoering niet ten goede. De komende periode kiezen we ervoor om:

- Thema's en bijbehorende maatregelen op een slimme manier te faseren in de tijd.
- Maatregelen goed te spreiden over d/d's en medewerkers
- Elk jaar, bij het opstellen van de kaderstelling, bepalen we opnieuw de focus. Daarbij spelen we in op kansen en knelpunten in en buiten de organisatie.

Samenwerking

Om onze doelen te realiseren is samenwerking met anderen zowel binnen het UMC als daarbuiten van groot belang. Het UMC Utrecht werkt met verschillende partners samen aan duurzaamheid.

Enkele belangrijke initiatieven zijn:

- Samenwerking op het Utrecht Science park op het gebied van energietransitie (routekaart USP) en mobiliteit.
- Samenwerking met de andere UMC's in het kader van de Green Deal duurzame zorg. Voor elk van de 4 pijlers is een NFU werkgroep ingericht met vertegenwoordigers vanuit de verschillende UMC's. De NFU werkgroep CO2 reductie stemt de CO2 routekaarten van de UMC's af en onderneemt gezamenlijk actie tbv financiering daarvan. De werkgroepen rapporteren aan de NFU stuurgroep duurzaamheid die ook vertegenwoordigd is in de regiegroep Green Deal onder voorzitterschap van VWS.
- Diverse contracten met leveranciers, waarbij leveranciers zich hebben gecommitteerd om een actieve bijdrage te leveren aan onze duurzaamheidsdoelen. Voorbeelden zijn het verduurzamen van dienstkleding (VanMoer), refurbishen van kantoormeubilair (Gispen) en verhogen van het percentage recycling van afvalstromen (SUEZ),
- Samenwerking binnen de Strategische Alliantie tussen UMC Utrecht en de universiteiten van Wageningen, Eindhoven en Utrecht die in 2020 is gestart (Strategic Alliance): Een van de twee brede thema's waarop intensief samengewerkt gaat worden is Circular Safe Society. De verwachting is dat deze samenwerking op allerlei niveaus een bijdrage kan gaan leveren aan het verduurzamen van zorg, onderzoek en onderwijs en

daarmee ook aan het realiseren van de duurzaamheidsdoelen van UMC Utrecht.

Een overzicht van alle initiatieven met stakeholders is, in het kader van het milieumanagementsysteem, vastgelegd in de "[stakeholderanalyse](#)".

Overzicht KPI's en doelen 2025

Ambitie

Minder CO2 uitstoten

KPI en Doel 2025

Bijdragen aan circulariteit

KPI en Doel 2025

Gezonde omgeving creëren

KPI en Doel 2025

Maatschappelijk Verantwoord
Inkopen (MVI)

KPI en Doel 2025

Awareness en Onderwijs

KPI en Doel 2025

MVI beleid

Ambitie MVI

Maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI) is een belangrijke randvoorwaarde voor het realiseren van onze beleidsdoelen. Wanneer wij onze duurzaamheidsambities structureel meenemen in inkooptrajecten kan hiermee een grote positieve bijdrage worden gerealiseerd aan onze eigen doelen, maar ook verder weg in de keten. Als we willen bijdragen aan circulariteit zullen we producten moeten inkopen die gemaakt zijn van hernieuwbare en/of gerecyclede grondstoffen, die hergebruikt en gerecycled kunnen worden. En door te kiezen voor energiezuinige apparatuur dragen we via inkoop bij aan CO2 reductie. De ambitie voor MVI is drieledig:

- Via MVI wordt een bijdrage geleverd aan de realisatie van de strategische organisatie doelstellingen en de strategische duurzaamheidsdoelen.
- MVI is onderdeel van waarde gedreven inkoop en wordt ingezet voor het verbeteren en verduurzamen van de kwaliteit van de zorg en bedrijfsvoering. MVI draagt daar nadrukkelijk aan bij door aandacht te vragen voor aspecten als gezondheid, verspilling, levensduurkosten, functionaliteit, en beheer-, onderhoud- en

reparatie van producten en diensten.

- MVI wordt ingezet voor het verduurzamen van inkoopketens en het verkleinen van de negatieve impact op mens, milieu en economie.

Uitgangspunten

Om MVI zo goed mogelijk te kunnen uitvoeren, hanteren we de volgende uitgangspunten:

- MVI in het UMC Utrecht is gebaseerd op de [richtlijnen van ISO 20400](#).
- We hanteren als definitie voor MVI de definitie uit ISO 20400: "Inkoop met de meest positieve milieu-, maatschappelijke en economische effecten die mogelijk zijn gedurende de volledige levenscyclus".
- MVI is de verantwoordelijkheid van de opdrachtgevers/ budgethouders.
- Cluster Inkoop adviseert proactief en faciliteert vanuit inkoopbeleid –en MVI beleid, vertaalt wensen van opdrachtgevers en resultaten van marktconsultaties naar concrete doelstellingen voor inkoopstrategieën en werkt dat nader uit in aanbestedingen.
- Bij aanschaf en vervanging van producten wordt de

[Richtlijn MVI](#) toegepast. Deze richtlijn is onderdeel van het milieumanagementsysteem (ISO14001) van het UMC Utrecht en vormt een kader voor de opdrachtgevers / budgethouders waar ze bij hun inkoop rekening mee moeten houden. Voor de inkopers biedt de richtlijn uitleg en instructie over de wijze waarop zij hun rol richting opdrachtgevers invullen (adviseren, sturen, signaleren) inzake de toepassing van MVI bij aanschaf en vervanging van producten.

- De uitkomsten van de [impactanalyse MVI](#) (CE Delft 2019) zijn richtinggevend voor de strategiebepaling. Op basis hiervan is per productgroep een MVI strategie gemaakt. Zie bijlage: Impactanalyse MVI.
- Om uniformiteit in uitvraag te bevorderen laten we ons zoveel mogelijk inspireren door de criteria uit de [milieu-criteria tool](#) van de rijksoverheid en proberen we deze zoveel mogelijk onverkort toe te passen.
- We werken zoveel mogelijk samen binnen de NFU inkoop samenwerking en met andere (zorg)instellingen om de positieve impact zo groot mogelijk te maken, bijvoorbeeld in de Green deal duurzame zorg. - aanpak.
- We verwachten van leveranciers maatschappelijke verantwoordelijkheid (zoals verwoord in ISO 20400).
- Alles wat we ontwikkelen delen we graag met anderen.

Focusgebieden 2021-2025

Naast het toepassen van het MVI beleid gaan we in deze beleidsperiode in het bijzonder met de volgende focusgebieden aan de slag:

- **Circulair inkopen:** we ontwikkelen een goede methodiek om circulariteit mee te wegen in aanbestedingen. Het gaat hier bijvoorbeeld om het beoordelen van producten op modulariteit/losmaakbaarheid, recyclebaarheid, etc. en het uitvragen van circulaire businessmodellen en ketensamenwerking.
- **Verduurzamen van disposables én hun verpakkingen:** Het verduurzamen van disposables is een belangrijk speerpunt de komende jaren. Aan inkoop de taak om deze ambitie op de agenda te zetten bij leveranciers en vorm te geven in aanbestedingen. Daarbij wordt nadrukkelijk ook het verduurzamen van verpakkingen meegenomen omdat hier quick wins te behalen zijn.
- **Synergie tussen inkoop en afvalverwerking:** bij het inkopen van producten zorgen we aan de voorkant voor een zo goed mogelijke afstemming op de recyclingmogelijkheden die we binnen het afvalcontract hebben of buiten het contract om kunnen realiseren.
- **We maken de bijdragen van MVI zichtbaar** door bij een selectie van aanbestedingen de duurzaamheidswinst te (laten) bepalen en te communiceren aan de rest van de organisatie.

Esther Willems, stafadviseur duurzaamheid, Concernstaf
Sacha Tensen, milieudeskundige, P&O Gezondheid
Maart 2021

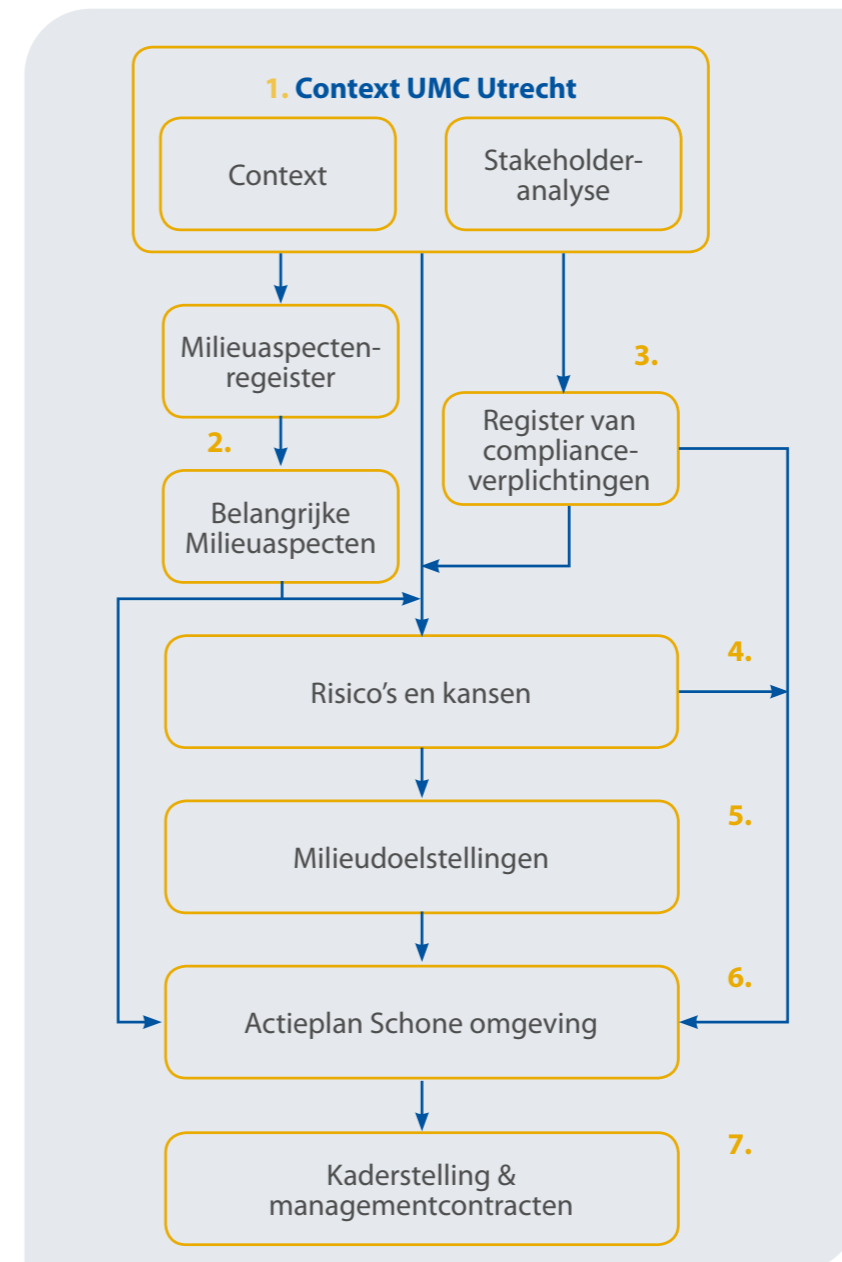

Selectie van de thema's

Bij het selecteren van de 5 thema's zijn de volgende bronnen gebruikt :

- Omgevingsanalyse, waarin is gekeken naar beleidsmatige, technologische en economische ontwikkelingen en naar de verwachtingen van voor ons belangrijke stakeholders.
- Inventarisatie van compliance verplichtingen. Daarbij gaat het om verplichtingen vanuit wet- en regelgeving maar ook om verplichtingen die het UMC Utrecht vrijwillig is aangegaan, zoals de **Green Deal duurzame zorg**.
- Analyse van onze belangrijkste milieu aspecten (CO2-footprint, Impact analyse inkoop, milieuaspecten-register).

Vanuit deze bronnen is een overzicht gemaakt van de belangrijkste risico's en kansen waar het UMC Utrecht de komende jaren mee te maken zal krijgen. De vijf thema's zijn zo gekozen dat zoveel mogelijk kansen worden benut en risico's worden beperkt.

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Impactanalyse MVI

In 2019 is door CE Delft een impactanalyse uitgevoerd op onze totale inkoop spend. Het UMC heeft hiermee inzicht gekregen in de inkoopcategorieën die het meest bijdragen aan CO2 reductie (grootste klimaatimpact) en Circulariteit (schaarste van kritieke primaire grondstoffen). Zie onderstaande resultaten. Deze analyse gebruiken we bij het stellen van prioriteiten in aanbrenen van focus bij inkooptrajecten.

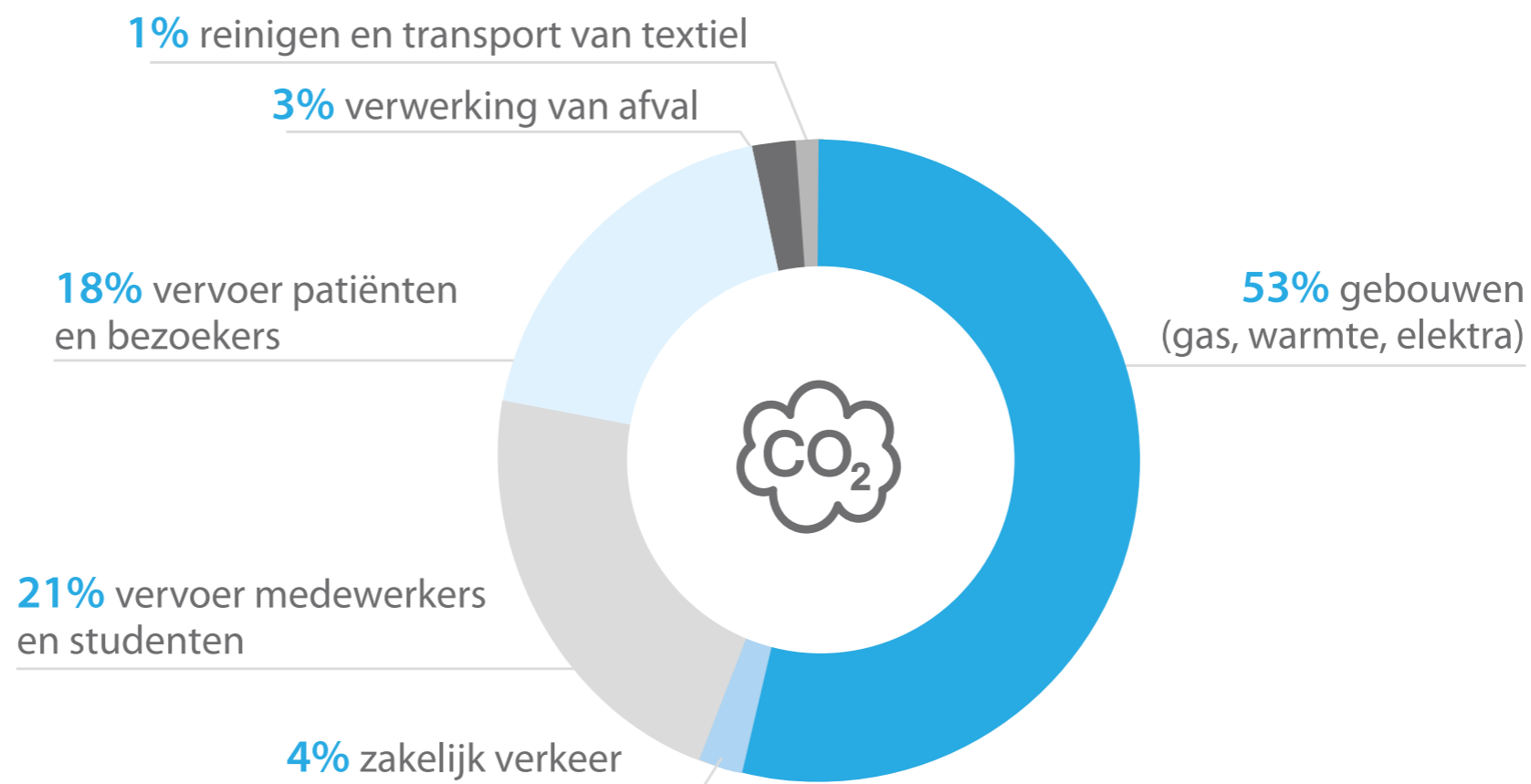
[Rapportage CE Delft >](#)

Categorie	Klimaatimpact t CO ₂	Uitgaven mln euro
Geneesmiddelen	40.591	120
Energie	36.008	5
Implantaten	11.952	26
Mobiliteit	11.204	3
Disposables	10.727	31
Textiel	7.424	2,6
ICT	6.615	17
Diagnostiek	9.846	41
Huisvesting	5.721	21
Medische apparatuur	4.722	34
Voeding	4.273	6
Afvalverwerking	742	1
Reusables	508	4

Totaal 45.940 ton CO₂

In 2019 is onze CO2-footprint voor het eerst sinds 2014 gedaald, met 8,5% ten opzichte van 2018 naar 45.940 ton.

Niveaus van circulariteit (10 R's)

amsterdam economic board

Thema Gezondheidbevorderende omgeving

[Terug naar overzicht](#)

Waarom dit thema?

Er is steeds meer bewijs dat de omgeving een positieve invloed kan hebben op de gezondheid, dat het daadwerkelijk kan bijdragen aan het verminderen van stress en pijn, een sneller herstel, kortere opnameduur en verminderd medicijngebruik van patiënten en een lager ziekteverzuim onder medewerkers. Een gezondheidbevorderende omgeving is daarom een van de 4 doelen van de Green Deal duurzame zorg. Door ondertekening van deze Green Deal heeft UMC Utrecht zich gecommitteerd om hieraan invulling te gaan geven.

Het RIVM heeft in 2019 op basis van wetenschappelijke literatuur een verkenning uitgevoerd naar effectieve interventies. Daaruit kwamen de volgende 3 thema's naar voren:

1. Natuur en groen in en rond de gebouwen
2. Architectuur en inrichting die beweging stimuleert en stress reduceert
3. Voeding

In het Nationaal Preventieakkoord staat de doelstelling dat in 2025 50% van de ziekenhuizen en in 2030 in alle ziekenhuizen het voedingsaanbod voor patiënten, personeel en bezoekers gezond is.

De toekomstige bouw- en renovatieprojecten die vanuit het SOH worden uitgevoerd, bieden een uitgelezen kans

om aanpassingen te doen en maatregelen door te voeren. Gezondheid is een van de thema's van het centraal kader duurzaam bouwen en een belangrijk aandachtspunt in de uitwerking van alle toekomstige bouwprojecten. Zo borgen we dat alle bouwprojecten maximaal bijdragen aan het realiseren van een gezondheidbevorderende omgeving.

Maatregelen

- Het centraal kader duurzaam bouwen bij elke verbouwing aantoonbaar toepassen.
- Concept beweegziekenhuis uitwerken en integreren in centraal kader. De fysieke omgeving is nu vaak een beperkende factor voor het succesvol toepassen van interventies om patiënten meer te laten bewegen.
- In 2021 opstellen plan van aanpak om het voedselaanbod in lijn te brengen met het preventieakkoord en onze duurzaamheidsdoelen, en het realiseren van de benodigde middelen. Uitvoering volgt in 2022-2025.

[Sluit](#)

Thema Schoon water

[Terug naar overzicht](#)

Waarom dit thema?

De laatste jaren is steeds meer bekend geworden over de effecten van geneesmiddelgebruik op het milieu. Geneesmiddelresten komen na gebruik via het toilet en de rioolwaterzuiveringsinstallaties in het oppervlaktewater terecht. Ongeveer 10% van de medicijnresten die bij onze rioolwaterzuivering (RWZI) terecht komen, is afkomstig van het UMC Utrecht. De zuivering haalt niet alle resten van geneesmiddelen uit het water, waardoor ze in het oppervlaktewater terecht komen. Daar hebben ze nu al negatief effect op waterorganismen. Een deel van de medicijnresten komt uiteindelijk ook in ons drinkwater. Door een toename van medicijngebruik (vergrijzing) en langdurig lage waterstanden (klimaatverandering) komt de kwaliteit van ons drinkwater steeds meer onder druk te staan. Om schade aan waterorganismen en onze eigen gezondheid te beperken is het belangrijk om de hoeveelheid schadelijke geneesmiddelen in het afvalwater te verminderen.

In 2016 heeft het UMC Utrecht onderzoek gedaan naar medicijnresten in het eigen afvalwater. Hieruit kwam enkele probleemstoffen naar voren die een substantiële bijdrage hebben vanuit het ziekenhuis en een slechte verwijdering op de zuivering laten zien. Het betreft de röntgencontrastmiddelen en in mindere mate, de pijnstillers

Maatregelen

- Artsen informeren over het effect van schadelijke geneesmiddelen in afvalwater en waar mogelijk aanreiken minder milieuschadelijke alternatieven.
- Medewerking verlenen aan een pilot voor het zuiveren van afvalwater op eigen terrein, mits haalbaar (ruimtegebruik, financieel etc).
- Kansrijke maatregelen die uit pilots in andere ziekenhuizen naar voren komen implementeren, bv de pilot met plaszakken om de emissie van röntgencontrastmiddelen en/of andere zeer schadelijke medicijnen te voorkomen.
- Aansluiten bij landelijke initiatieven om patiënten te informeren over de juiste wijze van afvoeren restanten van medicijnen.

[Sluit](#)

Onderbouwing CO2 doelen - Mobiliteit

Doel

In 2025 is de CO2 uitstoot die samen hangt met vervoer door medewerkers (woon-werk en zakelijk), patiënten en bezoekers en studenten met in totaal 25% verminderd.

Totale CO2 uitstoot mobiliteit: 19.700 ton (2019)

Medewerkers

- 25% reductie CO2 uitstoot van mensen die een alternatief hebben voor de auto : 730 ton *
- 25% reductie totale CO2 uitstoot woon-werk ivm thuiswerken: 2150 ton

Studenten

- 25% reductie totale CO2 woon-werk ivm e-learning: 300 ton

Patiënten en bezoekers

- 50% reductie door helft consulten digitaal: 2635 ton.

Zakelijke reizen

- 15% minder vliegkilometers: 100 ton
- Totaal: 6.000 ton reductie van in totaal 19.700 ton is 30%
- * Onderzoek onder de medewerkers wijst uit dat ongeveer 40% van de medewerkers met de auto naar het werk komt. Een substantieel deel van de medewerkers die nu met de auto komt heeft een duurzaam alternatief (fiets of OV). Zij wonen ofwel op (fietsafstand (<15km) en/ of komen deels al met fiets of OV. Als de medewerkers die binnen een straal van 15 km wonen voortaan de auto laten staan, kunnen we de autokilometers met 2,6 miljoen per jaar verminderen. Dat komt overeen met 547 ton CO2 . Als daarnaast de medewerkers die verder dan 15 km van het UMC wonen en af en toe met de auto komen, voortaan de auto laten staan, verminderen we de autokilometers met nog 10,8 miljoen per jaar, ofwel 2370 ton CO2. 25% van 2370 plus 547 is 730 ton.
- 25% minder autokilometers (is niet hetzelfde als auto-gebruik) is $0,25 \times 7110 = 1770$ ton
- 25% minder vliegkilometers (is niet hetzelfde als 25% minder vliegreizen) is 280 ton

Thema Duurzaam vervoer

Waarom dit thema?

Mobiliteit veroorzaakt in totaal 43% van onze CO₂-uitstoot en kan verder worden uitgesplitst in woonwerkverkeer (21%), patiëntenvervoer (18%) en zakelijke reizen (4%). Het verduurzamen van de mobiliteit draagt bij aan

In de aanpak wordt onderscheid gemaakt tussen woonwerkverkeer medewerkers en studenten, zakelijke reizen en patiëntenvervoer. Om bovenstaande doelen te realiseren is nieuw beleid nodig. In navolging van de UU en andere UMC's gaan we samen met zorgprofessionals beleid opstellen voor zakelijke (vlieg)reizen. FB en P&O maken nieuw beleid voor woon-werkverkeer inzichtelijk. Vanuit duurzaamheid denken we mee en maken we de duurzaamheidswinst van de voorgestelde mobiliteitsmaatregelen inzichtelijk. We dagen de divisies en directies uit om het autogebruik van medewerkers en patiënten te verminderen, door middel van een target per d/d voor autogebruik van medewerkers en het % polikliniekbezoeken op afstand (alleen zorgdivisies). Voor het verduurzamen van patiëntenvervoer zetten we in op het informeren en verleiden van patiënten om op een duurzame manier naar ons ziekenhuis te reizen. Daarmee verbeteren we ook de bereikbaarheid van het UMC Utrecht.

Sluit

Doelen

- In 2025 is de CO₂ uitstoot die samen hangt met vervoer door medewerkers (woon-werk en zakelijk), patiënten en bezoekers en studenten met in totaal 25% verminderd.
- In 2025 is het autogebruik (aantal auto's per dag van medewerkers, patiënten en bezoekers) met 25% gereduceerd.
- In 2025 is het aantal zakelijke vliegreizen met 25% gereduceerd.

Onderbouwing

Maatregelen

Patiëntenvervoer

Woon- werkverkeer

Zakelijk vervoer

Thema Duurzaam vervoer

[Terug naar overzicht](#)

Waarom dit thema?

Mobiliteit veroorzaakt in totaal 43% van onze CO₂-uitstoot en kan verder worden uitgesplitst in woonwerkverkeer (21%), patiëntenvervoer (18%) en zakelijke reizen (4%). Het verduurzamen van de mobiliteit draagt bij aan het terugdringen van luchtvervuiling en stikstofdepositie en het verbeteren van de bereikbaarheid van het USP en UMC Utrecht. Door de COVID maatregelen is thuiswerken en thuis studeren voor veel medewerkers en studenten gewoon geworden. Veel behandelingen zijn omgezet in E-Consults en vergaderingen vinden digitaal plaats. We kunnen de lessen en ervaringen die in deze periode zijn opgedaan benutten om de mobiliteit van en naar het UMC Utrecht blijvend te verminderen.

Aanpak

In de aanpak wordt onderscheid gemaakt tussen woonwerkverkeer medewerkers en studenten, zakelijke reizen en patiëntenvervoer. Om bovenstaande doelen te realiseren is nieuw beleid nodig. In navolging van de UU en andere UMC's gaan we samen met zorgprofessionals beleid opstellen voor zakelijke (vlieg)reizen. FB en P&O maken nieuw beleid voor woon-werk verkeer inzichtelijk.

[Lees verder](#)

Patiëntenvervoer

Patiëntenvervoer bestaat uit vervoerbewegingen van patiënten en bezoekers die naar het ziekenhuis komen. Veel patiënten en bezoekers komen op dit moment met de auto. Er zijn echter steeds meer mogelijkheden om zorg op afstand te bieden. Het UMC Utrecht streeft er daarom naar om in 2025 de helft van het aantal consulten digitaal te doen. We nemen daarnaast in het kader van het duurzaamheidsbeleid de volgende maatregelen om de uitstoot van patiëntenvervoer te verminderen:

- We ondersteunen en stimuleren de overstap naar digitale consulten door vanuit duurzaamheid inzicht te geven in de CO₂-reductie die hiermee gerealiseerd wordt. We monitoren hiervoor het % polikliniekconsulten op afstand per divisie.
- We organiseren dat patiënten standaard bij elk eerste bezoek een OV reisadvies mee krijgen. Patiënten worden waar mogelijk ook in andere communicatie vanuit het UMC Utrecht gestimuleerd om met het OV te komen.

[Sluit](#)

Thema Duurzaam vervoer

[Terug naar overzicht](#)

Waarom dit thema?

Mobiliteit veroorzaakt in totaal 43% van onze CO₂-uitstoot en kan verder worden uitgesplitst in woonwerkverkeer (21%), patiëntenvervoer (18%) en zakelijke reizen (4%). Het verduurzamen van de mobiliteit draagt bij aan het terugdringen van luchtvervuiling en stikstofdepositie en het verbeteren van de bereikbaarheid van het USP en UMC Utrecht. Door de COVID maatregelen is thuiswerken en thuis studeren voor veel medewerkers en studenten gewoon geworden. Veel behandelingen zijn omgezet in E-Consults en vergaderingen vinden digitaal plaats. We kunnen de lessen en ervaringen die in deze periode zijn opgedaan benutten om de mobiliteit van en naar het UMC Utrecht blijvend te verminderen.

Aanpak

In de aanpak wordt onderscheid gemaakt tussen woonwerkverkeer medewerkers en studenten, zakelijke reizen en patiëntenvervoer. Om bovenstaande doelen te realiseren is nieuw beleid nodig. In navolging van de UU en andere UMC's gaan we samen met zorgprofessionals beleid opstellen voor zakelijke (vlieg)reizen. FB en P&O maken nieuw beleid voor woon-werkverkeer inzichtelijk.

[Lees verder](#)

Woon- werkverkeer

De CO₂ uitstoot van woon-werkverkeer wordt bepaald door het aantal medewerkers, de gemiddelde woon-werkafstand, het aantal dagen dat de medewerkers naar het UMC komen en het vervoermiddel dat ze daarvoor gebruiken. Onderzoek onder de medewerkers wijst uit dat ongeveer 40% van de medewerkers met de auto naar het werk komt terwijl een substantieel deel van hen een duurzaam alternatief (fiets of OV) heeft. We nemen de volgende maatregelen om de uitstoot van woon-werkverkeer te verminderen:

- Opstellen (2020/2021) en implementeren (2021-2025) van het nieuwe mobiliteitsbeleid voor medewerkers.
- Stimuleren en ondersteunen van thuiswerken (inrichting werkplekken, videobellen en digitaal samenwerken) door inzicht te geven in de duurzaamheidswinst.
- We monitoren het autogebruik van medewerkers per d/d en stimuleren de d/d's om dit te verminderen door een target te stellen.

[Sluit](#)

Thema Duurzaam vervoer

[Terug naar overzicht](#)

Waarom dit thema?

Mobiliteit veroorzaakt in totaal 43% van onze CO₂-uitstoot en kan verder worden uitgesplitst in woonwerk verkeer (21%), patiëntenvervoer (18%) en zakelijke reizen (4%). Het verduurzamen van de mobiliteit draagt bij aan het terugdringen van luchtvervuiling en stikstofdepositie en het verbeteren van de bereikbaarheid van het USP en UMC Utrecht. Door de COVID maatregelen is thuiswerken en thuis studeren voor veel medewerkers en studenten gewoon geworden. Veel behandelingen zijn omgezet in E-Consults en vergaderingen vinden digitaal plaats. We kunnen de lessen en ervaringen die in deze periode zijn opgedaan benutten om de mobiliteit van en naar het UMC Utrecht blijvend te verminderen.

Aanpak

In de aanpak wordt onderscheid gemaakt tussen woonwerk verkeer medewerkers en studenten, zakelijke reizen en patiëntenvervoer. Om bovenstaande doelen te realiseren is nieuw beleid nodig. In navolging van de UU en andere UMC's gaan we samen met zorgprofessionals beleid opstellen voor zakelijke (vlieg)reizen. FB en P&O maken nieuw beleid voor woon-werk verkeer inzichtelijk.

[Lees verder](#)

Zakelijk vervoer

De uitstoot van zakelijk reizen wordt grotendeels veroorzaakt door vliegreizen, bijvoorbeeld naar congressen. Met name op reisafstanden tot 500 km is de trein een goed alternatief. Er zijn steeds meer universiteiten (waaronder de UU) en UMC's die een vliegbeleid hebben om de CO₂ uitstoot van vliegreizen terug te dringen.

We nemen de volgende maatregelen om de uitstoot van zakelijk vervoer te verminderen:

- Bewustwording en dialoog stimuleren binnen de d/d's over de impact van zakelijk vliegen.
- Opstellen (2020) en implementeren (2021-2025) van vliegbeleid voor medewerkers
- Bij vervanging van leaseauto's kiezen we voor elektrische auto.

[Sluit](#)

Thema Circulaire bedrijfsvoe

Waarom dit thema?

We produceren jaarlijks 2,4 miljoen kg afval waarvan 40% gerecycled wordt. Om bij te dragen aan een circulaire economie moeten we circulariteit concreet handen en voeten gaan geven in onze eigen bedrijfsvoering en inkoopprojecten. Dit moet er in resulteren dat de hoeveelheid, vooral niet-recyclebaar, afval omlaag gaat en het percentage recycling omhoog.

Aanpak

We verminderen onze verspilling en stimuleren hergebruik. Wat we nodig hebben kopen we duurzaam in – daarbij kiezen we waar mogelijk voor producten die gemaakt zijn van duurzame, hernieuwbare en/of secundaire grondstoffen en voor producten die gerepareerd, hergebruikt en/of gerecycled kunnen worden. Tegelijk optimaliseren we onze afvalscheiding en breiden deze verder uit. We creëren daarmee synergie tussen inkoop aan de ene kant en afvalscheiding en recycling aan de andere kant.

Terugdringen verspilling en stimuleren hergebruik

Een deel van ons afval ontstaat door verspilling: Ongeveer de helft van al het eten dat dagelijks bereid wordt, belandt in de afvalbak. En jaarlijks wordt ongeveer 200 ton medicijnen ongebruikt weggegooid en verbrand. Verspilling leidt tot onnodige milieuschade, gezondheidsschade en kosten en daarom nemen we maatregelen om verspilling zo veel mogelijk te beperken.

Maatregelen:

- We stellen in 2020/2021 een plan van aanpak medicijnverspilling op en voeren dit uit in 2022-2025.
- Per specialisme bekijken we of de netten met instrumenten die gesteriliseerd worden kleiner kunnen.
- We monitoren de voedselverspilling. Divisies die teveel verspillen nemen passende maatregelen.
- We continueren het contract met Medic en stimuleren dat divisies zoveel mogelijk bruikbare apparatuur aanbieden voor hergebruik.

[Sluit](#)

Thema Circulaire bedrijfsvoering

[Terug naar overzicht](#)

Afvalscheiding

Er zijn steeds meer mogelijkheden om afval te recyclen en daarmee de inzet van nieuwe (schaarse) grondstoffen terug te dringen. In 2019 heeft het UMC Utrecht de bronscheiding uitgebreid. Het afval wordt inmiddels in 14 deelstromen ingezameld en afgevoerd. In totaal wordt al 40% van ons afval hergebruikt. Dit percentage willen de komende jaren verder verhogen.

Maatregelen:

- Recyclebare deelstromen uit het niet specifiek ziekenhuisafval (NSZA) halen en innoveren met SZA (2021-2023):
 - Stimuleren bronscheiding d.m.v. bewustwording

- Voortgang uitrol gescheiden inzameling PBD
- Gescheiden inzameling tissues
- Decontamineren SZA uit laboratoria en laagwaardige recycling van het restproduct
- Gescheiden inzameling luier- en incontinentieafval
- Reststroom NSZA laagwaardig recyclen en innoveren met geneesmiddelenafval (2024-2025):
 - Innovatieve (laagwaardige) verwerking NSZA, gecombineerd met wellicht een andere vorm van bronscheiding
 - Innovatieve verwerking geneesmiddelenafval

[Sluit](#)

Thema Circulaire bedrijfsvoering

[Terug naar overzicht](#)

Verduurzamen disposables

In de afgelopen jaren heeft het gebruik van disposables een vlucht genomen. Dit staat haaks op onze ambitie om bij te dragen aan een circulaire economie. Veel disposables zijn gemaakt van primaire abiotische grondstoffen (metaal, kunststoffen) en worden niet gerecycled. Het gebruik van disposables maakt ons op de lange termijn bovendien afhankelijk van grondstoffen die schaars worden én van verre productielanden. Alleen al met het oog op de toekomstbestendigheid van de zorg is het van belang om de trend naar meer disposables te doorbreken en om te buigen. Dit kunnen we doen door disposables niet onnodig te gebruiken én waar

mogelijk te verduurzamen. Door over te stappen op re-usable of een disposable aan te schaffen die gemaakt is van duurzamere materialen (hernieuwbaar, secundair, recyclebaar).

Maatregelen:

- Opdrachtgevers passen bij aanschaf of vervanging van producten de procedure "MVI" toe en worden hierin ondersteund door inkopers. Zie ook hfd. 3.
Maatschappelijk verantwoord inkopen.
- Per specialisme lichten we de proceduretrays door om deze waar mogelijk te verkleinen.
- Elke d/d selecteert 1 of meer veel gebruikte disposables en vervangt deze door een duurzamer alternatief.

[Sluit](#)

Onderbouwing CO2-doelen - gebouw

Verlaging van de CO2 uitstoot van de gebouwen vindt plaats door uitvoeren van de routekaartmaatregelen in bouwdelen die op korte termijn gerenoveerd worden, aangevuld met energiebesparingsmaatregelen uit het energiebesparingsplan 2021-2025.

CO2 uitstoot door de gebouwen is berekend aan de hand van energiegegevens en CO2 emissiefactoren volgens routekaart. In 2019 was deze 32,18 mln kg CO2.

In de routekaart is de CO2 uitstoot berekend in 2020, 2030, 2040 en 2050 bij uitvoeren van de routekaartmaatregelen. Deze zijn in een grafiek gezet. Uit deze grafiek kun je de CO2 uitstoot in 2025 aflezen: 27,50 mln kg CO2. CO2 reductie door uitvoeren routekaartmaatregelen bedraagt daarmee: 14,5% in 2025 tov 2019.

Deze CO2 reductie is gecheckt aan de hand van een meer gedetailleerde SOH planning. Uitgaande van de bouwdelen die in 2025 gereed zijn, berekenen we een CO2 reductie van 4.660.000 kg/jaar, ofwel 14,2%.

Aanvullend op de routekaartmaatregelen gaan we energiebesparingsmaatregelen uitvoeren uit het energiebesparingsplan. Daarbij gaan we voorlopig uit van een energiebesparing van 2% per jaar. De omrekening van energiebesparing (in m3 gas of kWh elektra) gaat via CO2 emissiefactoren. Deze zijn voor gas en elektra verschillende en wijzigen ook nog in de tijd. Ook omzettingfactoren van onze WKK's spelen nog een rol. Als we er van uit gaan dat 10% energiebesparing resulteert in 10% CO2 reductie, komen we op basis van bovenstaande op een totale CO2 reductie van de gebouwen van 25%. De doelstelling van 15% minder CO2 uitstoot door de gebouwen in 2025 ligt daarmee aan de voorzichtige kant.

Thema CO2 neutraal & duurzaam vastgoed

[Terug naar overzicht](#)

CO2 routekaart

De CO2 routekaart geeft aan hoe het UMC Utrecht gaat toewerken naar de landelijke klimaatdoelen 49% CO2 reductie in 2030 en 95% CO2 reductie in 2050. Daarvoor moeten we overschakelen van fossiele naar hernieuwbare energiebronnen (ofwel aardgasvrij worden) én het energiegebruik (per m2 BVO) aanzienlijk terugdringen. De routekaart beschrijft welke maatregelen nodig zijn in de centrale energie-opwek en in de verschillende bouwdelen tot 2050. Daarbij sluit de routekaart aan bij de natuurlijke momenten volgens de planning in het SOH. De doelstelling 49% reductie is haalbaar als in 2030 minimaal 40% van de benodigde warmte geleverd wordt door warmtepompen en WKO én in de bouwprojecten voldoende maatregelen getroffen zijn om de energievraag van de bouwdelen te beperken en deze aan te sluiten op de hernieuwbare warmtebronnen. Een deel van de maatregelen maakt onderdeel uit van het SOH en bijbehorende reservering, voor een ander deel is aanvullende financiering nodig. Uitgaande van de in de routekaart voorgestelde maatregelen

moet bij de uitwerking van de bouwplannen per bouwdeel een nadere detaillering en berekening worden uitgevoerd. De transitie van WKK's naar WKO/warmtepompen dient nader uitgewerkt te worden in een implementatieplan.

Maatregelen

- In elk toekomstig renovatieproject de routekaart als vertrekpunt nemen en de maatregelen zoals beschreven in het "Overzicht maatregelen" per bouwdeel als uitgangspunt.
- De routekaartmaatregelen die al onderdeel uitmaken van het SOH toepassen en de aanvullende maatregelen zo veel mogelijk toepassen (afhankelijk van terugverdientijd en op dat moment beschikbare aanvullende externe/interne financiering).
- Opstellen implementatieplan voor transitie van WKK's naar WKO/warmtepompen.
- De implementatie van de routekaart en de gerealiseerde besparingen monitoren en rapporteren conform de afspraken hierover die voortvloeien uit het klimaatakkoord.

[Sluit](#)

Thema CO2 neutraal & duurzaam vastgoed

Waarom dit thema?

Ruim 50% van onze CO2 uitstoot wordt veroorzaakt door het energiegebruik in en door onze gebouwen. Vastgoed is daarmee een belangrijk aangrijpingspunt om onze CO2 uitstoot te verlagen. Conform de verplichting uit het klimaatkkoord en de Green Deal Duurzame zorg, hebben we een CO2 routekaart opgesteld waarin staat hoe we ons vastgoed CO2 neutraal gaan maken en onze energievoorziening gaan verduurzamen. Om duurzaam, toekomstbestendig vastgoed te realiseren zijn naast CO2 reductie ook gezondheid, circulariteit en klimaatbestendigheid belangrijke thema's. De renovatieplannen van het UMC Utrecht bieden een uitgelezen kans om maatregelen door te voeren en bij te dragen aan de duurzaamheidsambitie.

Aanpak

Door uitvoeren van de maatregelen van de CO2-routekaart bij renoveren van de bouwdelen conform SOH gaan we de energievoorziening verduurzamen en het energiegebruik van de gebouwen terugdringen. We stellen een energiebesparingsplan op met aanvullende maatregelen voor de kortere termijn en gaan die uitvoeren. We kijken daarbij ook naar de mogelijkheden om energie te besparen door aanpassing van zorgprocessen.

Energiebesparing

Aanvullend op de routekaart zijn er ook nog andere maatregelen die op korte termijn kunnen worden doorgevoerd om het energiegebruik door en in de gebouwen te verlagen. Het energiebesparingsplan dat is opgesteld op basis van het onderzoek uitgevoerd in kader van de EED verplichting bevat de energiebesparingsmaatregelen voor de komende 5 jaar. Dit zijn technische aanpassingen in installaties en in bouwdelen die voorlopig niet worden gerenoveerd. Daarnaast kijken we ook naar de aanschaf van energiezuinige apparatuur en ICT en naar kansen voor energiebesparing door aanpassing van de zorgprocessen.

Maatregelen

- Energiebesparingsplan opstellen (2020), uitvoeren, jaarlijks actualiseren en voortgang monitoren.
- Implementeren Energiemonitoringsysteem
- Inrichten CO2-management als onderdeel van milieumanagementsysteem.

[Sluit](#)

Thema CO2 neutraal & duurzaam vastgoed

[Terug naar overzicht](#)

Waarom dit thema?

Ruim 50% van onze CO2 uitstoot wordt veroorzaakt door het energiegebruik in en door onze gebouwen. Vastgoed is daarmee een belangrijk aangrijpingspunt om onze CO2 uitstoot te verlagen. Conform de verplichting uit het klimaatkkoord en de Green Deal Duurzame zorg, hebben we een CO2 routekaart opgesteld waarin staat hoe we ons vastgoed CO2 neutraal gaan maken en onze energievoorziening gaan verduurzamen. Om duurzaam, toekomstbestendig vastgoed te realiseren zijn naast CO2 reductie ook gezondheid, circulariteit en klimaatbestendigheid belangrijke thema's. De renovatieplannen van het UMC Utrecht bieden een uitgelezen kans om maatregelen door te voeren en bij te dragen aan de duurzaamheidsambitie.

Aanpak

Door uitvoeren van de maatregelen van de CO2-routekaart bij renoveren van de bouwdelen conform SOH gaan we de energievoorziening verduurzamen en het energiegebruik van de gebouwen terugdringen. We stellen een energiebesparingsplan op met aanvullende maatregelen voor de kortere termijn en gaan die uitvoeren. We kijken daarbij ook naar de mogelijkheden om energie te besparen door aanpassing van zorgprocessen.

Duurzaam gebouw

Duurzame, toekomstbestendige gebouwen zijn meer dan alleen energiezuinig of CO2 neutraal. Ze bevatten duurzame (bouw) materialen die lang mee gaan, minder milieubelastend zijn, goed hergebruikt kunnen worden, of gemaakt zijn uit gerecyclede materialen. In de gebouwen wordt gebruik gemaakt van duurzame, energiezuinige apparatuur en ICT. Duurzame gebouwen zijn klimaatbestendig en goed aan te passen aan toekomstige ontwikkelingen in de zorg. Deze thema's zijn uitgewerkt in het centraal kader duurzaam bouwen.

Maatregelen

- Het centraal kader duurzaam bouwen wordt bij elke verbouwing aantoonbaar toegepast.

[Sluit](#)

Impactanalyse MVI

In 2019 is door CE Delft een impactanalyse uitgevoerd op onze totale inkoop spend. Het UMC heeft hiermee inzicht gekregen in de inkoopcategorieën die het meest bijdragen aan CO2 reductie (grootste klimaatimpact) en Circulariteit (schaarste van kritieke primaire grondstoffen). Zie onderstaande resultaten. Deze analyse gebruiken we bij het stellen van prioriteiten in aanbrenen van focus bij inkooptrajecten.

[Rapportage CE Delft >](#)

Categorie	Klimaatimpact t CO ₂	Uitgaven mln euro
Geneesmiddelen	40.591	120
Energie	36.008	5
Implantaten	11.952	26
Mobiliteit	11.204	3
Disposables	10.727	31
Textiel	7.424	2,6
ICT	6.615	17
Diagnostiek	9.846	41
Huisvesting	5.721	34
Medische apparatuur	4.722	34
Voeding	4.273	6
Afvalverwerking	762	1
Reusables	508	4

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

Waarom

Maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI) is een belangrijke randvoorwaarde voor het realiseren van onze beleidsdoelen. Wanneer wij onze duurzaamheidsambities structureel meenemen in inkooptrajecten kan hiermee een grote positieve bijdrage worden gerealiseerd aan onze eigen doelen, maar ook verder weg in de keten. Als we willen bijdragen aan circulariteit zullen we producten moeten inkopen die gemaakt zijn van hernieuwbare en/of gerecyclede grondstoffen, die hergebruikt en gerecycled kunnen worden. En door te kiezen voor energiezuinige apparatuur dragen we via inkoop bij aan CO2 reductie. In 2019 is MVI beleid en een centraal kader duurzaam inkopen opgesteld. MVI is de verantwoordelijkheid van de opdrachtgevers/budgethouders. Cluster Inkoop adviseert proactief en faciliteert.

In 2019 is door CE Delft een impactanalyse uitgevoerd om inzicht te krijgen in de inkoopcategorieën die het meest bijdragen aan CO2 reductie en Circulariteit (zie bijlage). Deze analyse gebruiken we bij het stellen van prioriteiten.

Maatregelen

- Inkopers passen de procedure “MVI richtlijn voor aanschaf en vervangen van producten” standaard toe in het inkoopproces. Dit wordt ook gedocumenteerd en gemonitord.
- De impact van MVI wordt zichtbaar gemaakt en gecommuniceerd door:
 - CO2 gerelateerd aan ingekochte producten op te nemen in onze CO2 footprint (door uitbreiden CO2 scanner samen met andere UMC's)
 - In belangrijkste aanbestedingen (3 per jaar adhv aanbestedingskalender) de gerealiseerde impact te (laten bepalen) en te delen in de organisatie.

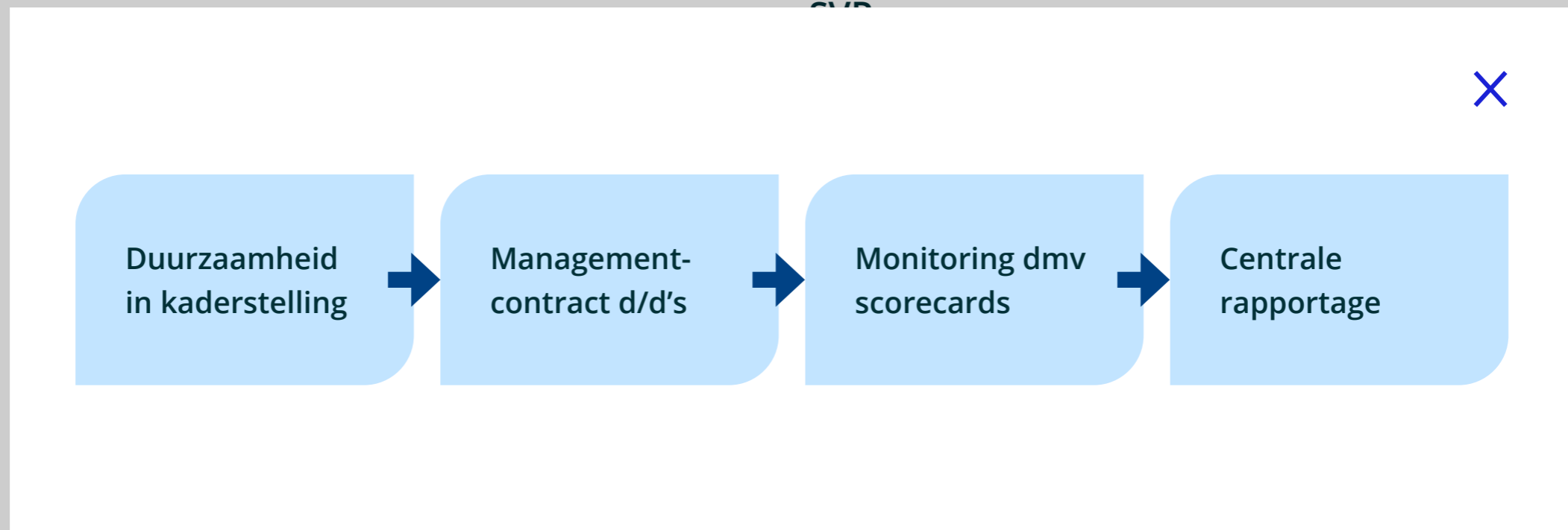
Sluit

uitvoeren van interne audits die bedoeld zijn om mogelijkheden voor verbetering in kaart te brengen.

- De 3de lijn (afdeling internal Audit / externe auditor). De werking van het milieumanagementsysteem, waaronder de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid, wordt regelmatig getoetst in audits. De afdeling internal audit kan audits uitvoeren in opdracht van de rvb. Daarnaast is er jaarlijks een externe audit uitgevoerd door een geaccrediteerde auditor ISO14001.

de rvb. De scorecard wordt daarbij o.a. als input gebruikt. Bij de rapportage wordt ook gebruik gemaakt van het [Duurzaamheid Dashboard](#) waarin de belangrijkste KPI's zijn opgenomen.

- De voortgang op divisie/directie-niveau wordt besproken in het **managementoverleg** tussen rvb en divisiemanagement zodat tijdig bijgestuurd kan worden als de voortgang niet conform planning verloopt.

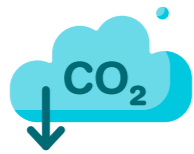
De managementcontracten worden getoetst op volledigheid door milieudeskundige en stafadviseur duurzaamheid.

- De divisies/directies voeren de acties uit en monitoren de voortgang. Zij rapporteren 2 keer per jaar de stand van zaken via de **scorecard**.
- Stafadviseur duurzaamheid en milieukundigen monitoren de totale voortgang van het duurzaamheidsbeleid en rapporteren deze elk half jaar aan

van de leiderschapsteam en vervolgens naar de weekstart van het U-team.

- **Weekstart leiderschapsteams (LT) d/d's** - 1 x per maand. Gericht op bespreken van de voortgang van acties op het gebied van duurzaamheid binnen de eigen d/d en voorbereiden van het agendapunt duurzaamheid in de weekstart van het U-team. De milieucoördinator van een divisie vormt de schakel tussen de weekstart van de milieucoördinatoren en de weekstart

Overzicht KPI's en doelen 2025

Ambitie	KPI	Doel 2025
Minder CO2 uitstoten	CO2 uitstoot gebouwen	15% lager dan in 2016
	CO2 uitstoot vervoer	25% lager dan in 2019
	Autogebruik	25% lager dan in 2019
	Aantal zakelijke vliegreizen	25% minder dan in 2019
	Energiebesparing (relatief)	10% t.o.v. 2019 (definitief na opstellen energiebesparingsplan)

[Sluit](#)

Overzicht KPI's en doelen 2025

Ambitie

KPI

Doel 2025

Bijdragen aan circulariteit

% gerecycled afval

90% recycling

% medicijnverspilling

ntb

% onaangeroerde maaltijden

<10%

% waste warme maaltijden patiënten <22%

In 2025 zijn in alle d/d's aantoonbaar maatregelen genomen om de meest gebruikte disposables te verduurzamen en oneigenlijk gebruik / verspilling van disposables te verminderen.

Bij renovatie zetten we maximaal in op circulariteit (hergebruik materialen, toepassen duurzame recyclebare materialen)

[Sluit](#)

Overzicht KPI's en doelen 2025

Ambitie

Doel 2025

Gezonde omgeving creëren

In 2025 is het UMC Utrecht een gezonder gebouw door structureel toepassen van het centraal kader duurzaam bouwen in renovatieprojecten.

In 2025 zijn de eerste stappen gezet om de emissie van medicijnen in afvalwater te reduceren.

In 2025 geven we invulling aan het preventieakkoord van VWS met een gezond en duurzaam voedselaanbod voor patiënten, medewerkers, studenten en bezoekers.

[Sluit](#)

Overzicht KPI's en doelen 2025

Ambitie	KPI	Doel 2025
Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI)	% Inkoopprojecten waarin MVI in selectie is toegepast	75%
	% Inkoopprojecten waarin MVI in gunning is toegepast	50%

Sluit

Overzicht KPI's en doelen 2025

Ambitie	KPI	Doel 2025
Awareness en Onderwijs	In 2025 komt het thema duurzaamheid structureel aan bod in het onderwijs van de Nieuwe Utrechtse School vanuit de invalshoek van maatschappelijke impact	Netwerk GZPs uitgebreid naar 100 zorgprofessionals

[Sluit](#)

Overzicht KPI's en doelen 2025

Ambitie

Minder CO2 uitstoten

KPI en Doel 2025

Bijdragen aan circulariteit

KPI en Doel 2025

Gezonde omgeving creëren

KPI en Doel 2025

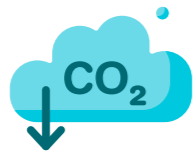
Maatschappelijk Verantwoord
Inkopen (MVI)

KPI en Doel 2025

Awareness en Onderwijs

KPI en Doel 2025

Overzicht KPI's en doelen 2025

Ambitie	KPI	Doel 2025
Minder CO2 uitstoten	CO2 uitstoot gebouwen	15% lager dan in 2016
	CO2 uitstoot vervoer	25% lager dan in 2019
	Autogebruik	25% lager dan in 2019
	Aantal zakelijke vliegreizen	25% minder dan in 2019
	Energiebesparing (relatief)	10% t.o.v. 2019 (definitief na opstellen energiebesparingsplan)

[Sluit](#)

Overzicht KPI's en doelen 2025

Ambitie

KPI

Doel 2025

Bijdragen aan circulariteit

% gerecycled afval

90% recycling

% medicijnverspilling

ntb

% onaangeroerde maaltijden

<10%

% waste warme maaltijden patiënten <22%

In 2025 zijn in alle d/d's aantoonbaar maatregelen genomen om de meest gebruikte disposables te verduurzamen en oneigenlijk gebruik / verspilling van disposables te verminderen.

Bij renovatie zetten we maximaal in op circulariteit (hergebruik materialen, toepassen duurzame recyclebare materialen)

[Sluit](#)

Overzicht KPI's en doelen 2025

Ambitie

Doel 2025

Gezonde omgeving creëren

In 2025 is het UMC Utrecht een gezonder gebouw door structureel toepassen van het centraal kader duurzaam bouwen in renovatieprojecten.

In 2025 zijn de eerste stappen gezet om de emissie van medicijnen in afvalwater te reduceren.

In 2025 geven we invulling aan het preventieakkoord van VWS met een gezond en duurzaam voedselaanbod voor patiënten, medewerkers, studenten en bezoekers.

[Sluit](#)

Overzicht KPI's en doelen 2025

Ambitie	KPI	Doel 2025
Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI)	% Inkoopprojecten waarin MVI in selectie is toegepast	75%
	% Inkoopprojecten waarin MVI in gunning is toegepast	50%

Sluit

Overzicht KPI's en doelen 2025

Ambitie	KPI	Doel 2025
Awareness en Onderwijs	In 2025 komt het thema duurzaamheid structureel aan bod in het onderwijs van de Nieuwe Utrechtse School vanuit de invalshoek van maatschappelijke impact	Netwerk GZPs uitgebreid naar 100 zorgprofessionals

[Sluit](#)

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

Waarom

Maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI) is een belangrijke randvoorwaarde voor het realiseren van onze beleidsdoelen. Wanneer wij onze duurzaamheidsambities structureel meenemen in inkooptrajecten kan hiermee een grote positieve bijdrage worden gerealiseerd aan onze eigen doelen, maar ook verder weg in de keten. Als we willen bijdragen aan circulariteit zullen we producten moeten inkopen die gemaakt zijn van hernieuwbare en/of gerecyclede grondstoffen, die hergebruikt en gerecycled kunnen worden. En door te kiezen voor energiezuinige apparatuur dragen we via inkoop bij aan CO2 reductie. In 2019 is MVI beleid en een centraal kader duurzaam inkopen opgesteld. MVI is de verantwoordelijkheid van de opdrachtgevers/budgethouders. Cluster Inkoop adviseert proactief en faciliteert.

In 2019 is door CE Delft een impactanalyse uitgevoerd om inzicht te krijgen in de inkoopcategorieën die het meest bijdragen aan CO2 reductie en Circulariteit (zie bijlage). Deze analyse gebruiken we bij het stellen van prioriteiten.

Doelen

- In 2025 is in 75% van de inkoopprojecten duurzaamheid meegenomen in de selectie;
- In 2025 is in 50% van de inkoopprojecten duurzaamheid meegenomen in de gunning.

Maatregelen

[Open](#)

Impactanalyse MVI

In 2019 is door CE Delft een impactanalyse uitgevoerd op onze totale inkoop spend. Het UMC heeft hiermee inzicht gekregen in de inkoopcategorieën die het meest bijdragen aan CO2 reductie (grootste klimaatimpact) en Circulariteit (schaarste van kritieke primaire grondstoffen). Zie onderstaande resultaten. Deze analyse gebruiken we bij het stellen van prioriteiten in aanbrenge van focus bij inkooptrajecten.

[Rapportage CE Delft >](#)

Categorie	Klimaatimpact t CO ₂	Uitgaven mln euro
Geneesmiddelen	40.591	120
Energie	36.008	5
Implantaten	11.952	26
Mobiliteit	11.204	3
Disposables	10.727	31
Textiel	7.424	2,6
ICT	6.615	17
Diagnostiek	9.846	41
Huisvesting	5.721	34
Medische apparatuur	4.722	34
Voeding	4.273	6
Afvalverwerking	742	1
Reusables	508	4

MVI beleid

Ambitie MVI

Maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI) is een belangrijke randvoorwaarde voor het realiseren van onze beleidsdoelen. Wanneer wij onze duurzaamheidsambities structureel meenemen in inkooptrajecten kan hiermee een grote positieve bijdrage worden gerealiseerd aan onze eigen doelen, maar ook verder weg in de keten. Als we willen bijdragen aan circulariteit zullen we producten moeten inkopen die gemaakt zijn van hernieuwbare en/of gerecyclede grondstoffen, die hergebruikt en gerecycled kunnen worden. En door te kiezen voor energiezuinige apparatuur dragen we via inkoop bij aan CO2 reductie. De ambitie voor MVI is drieledig:

- Via MVI wordt een bijdrage geleverd aan de realisatie van de strategische organisatie doelstellingen en de strategische duurzaamheidsdoelen.
- MVI is onderdeel van waarde gedreven inkoop en wordt ingezet voor het verbeteren en verduurzamen van de kwaliteit van de zorg en bedrijfsvoering. MVI draagt daar nadrukkelijk aan bij door aandacht te vragen voor aspecten als gezondheid, verspilling, levensduurkosten, functionaliteit, en beheer-, onderhoud- en

reparatie van producten en diensten.

- MVI wordt ingezet voor het verduurzamen van inkoopketens en het verkleinen van de negatieve impact op mens, milieu en economie.

Uitgangspunten

Om MVI zo goed mogelijk te kunnen uitvoeren, hanteren we de volgende uitgangspunten:

- MVI in het UMC Utrecht is gebaseerd op de [richtlijnen van ISO 20400](#).
- We hanteren als definitie voor MVI de definitie uit ISO 20400: "Inkoop met de meest positieve milieu-, maatschappelijke en economische effecten die mogelijk zijn gedurende de volledige levenscyclus".
- MVI is de verantwoordelijkheid van de opdrachtgevers/ budgethouders.
- Cluster Inkoop adviseert proactief en faciliteert vanuit inkoopbeleid –en MVI beleid, vertaalt wensen van opdrachtgevers en resultaten van marktconsultaties naar concrete doelstellingen voor inkoopstrategieën en werkt dat nader uit in aanbestedingen.
- Bij aanschaf en vervanging van producten wordt de

[Richtlijn MVI](#) toegepast. Deze richtlijn is onderdeel van het milieumanagementsysteem (ISO14001) van het UMC Utrecht en vormt een kader voor de opdrachtgevers / budgethouders waar ze bij hun inkoop rekening mee moeten houden. Voor de inkopers biedt de richtlijn uitleg en instructie over de wijze waarop zij hun rol richting opdrachtgevers invullen (adviseren, sturen, signaleren) inzake de toepassing van MVI bij aanschaf en vervanging van producten.

- De uitkomsten van de [impactanalyse MVI](#) (CE Delft 2019) zijn richtinggevend voor de strategiebepaling. Op basis hiervan is per productgroep een MVI strategie gemaakt. Zie bijlage: Impactanalyse MVI.
- Om uniformiteit in uitvraag te bevorderen laten we ons zoveel mogelijk inspireren door de criteria uit de [milieu-criteria tool](#) van de rijksoverheid en proberen we deze zoveel mogelijk onverkort toe te passen.
- We werken zoveel mogelijk samen binnen de NFU inkoop samenwerking en met andere (zorg)instellingen om de positieve impact zo groot mogelijk te maken, bijvoorbeeld in de Green deal duurzame zorg. - aanpak.
- We verwachten van leveranciers maatschappelijke verantwoordelijkheid (zoals verwoord in ISO 20400).
- Alles wat we ontwikkelen delen we graag met anderen.

Focusgebieden 2021-2025

Naast het toepassen van het MVI beleid gaan we in deze beleidsperiode in het bijzonder met de volgende focusgebieden aan de slag:

- **Circulair inkopen:** we ontwikkelen een goede methodiek om circulariteit mee te wegen in aanbestedingen. Het gaat hier bijvoorbeeld om het beoordelen van producten op modulariteit/losmaakbaarheid, recyclebaarheid, etc. en het uitvragen van circulaire businessmodellen en ketensamenwerking.
- **Verduurzamen van disposables én hun verpakkingen:** Het verduurzamen van disposables is een belangrijk speerpunt de komende jaren. Aan inkoop de taak om deze ambitie op de agenda te zetten bij leveranciers en vorm te geven in aanbestedingen. Daarbij wordt nadrukkelijk ook het verduurzamen van verpakkingen meegenomen omdat hier quick wins te behalen zijn.
- **Synergie tussen inkoop en afvalverwerking:** bij het inkopen van producten zorgen we aan de voorkant voor een zo goed mogelijke afstemming op de recyclingmogelijkheden die we binnen het afvalcontract hebben of buiten het contract om kunnen realiseren.
- We maken de bijdragen van MVI zichtbaar door bij een selectie van aanbestedingen de duurzaamheidswinst te (laten) bepalen en te communiceren aan de rest van de organisatie.

Awareness en kennisontwikkeling

Iedereen kan bijdragen aan het verduurzamen van onze organisatie. In de afgelopen jaren is de aandacht voor duurzaamheid toegenomen en zijn steeds meer mensen gemotiveerd om een bijdrage te leveren. Het is dus steeds belangrijker om mensen die willen bijdragen op weg te helpen.

Enerzijds door mensen te informeren over welke duurzaamheidsdoelen die het UMC Utrecht nastreeft en welke concrete projecten er lopen zodat ze daar bij kunnen aanhaken. Anderzijds door het makkelijker te maken voor medewerkers om zélf in actie te komen door inzet van de SVP methodiek. Bijvoorbeeld de weekstart voor de milieucoördinatoren en de Green Teams van de groene zorgprofessionals.

De groene zorgprofessionals hebben een voorbeeldfunctie en zetten zich actief in om awareness te creëren bij hun eigen achterban. Bijvoorbeeld door voorbeelden en ervaringen te delen en aandacht te vragen voor duurzaamheid in vakverenigingen, besturen, overleggen etc. binnen en buiten het UMC Utrecht en in het binnen- en buitenland.

Communicatie

De eerste stap om te komen tot awareness is het goed informeren van de medewerkers, Bijvoorbeeld over alle initiatieven in de organisatie die duurzaamheidswinst opleveren. Hiervoor worden verschillende communicatiemiddelen ingezet, waaronder Connect en de duurzaamheidsnieuwsbrief. Het ophalen en verspreiden van ervaringsverhalen van UMC medewerkers die op hun eigen manier bezig zijn met duurzaamheid is een belangrijk middel dat bijdraagt aan het vergroten van awareness. Dit wordt in de nieuwe beleidsperiode gecontinueerd. De resultaten van de Green Teams gaan we communiceren o.a. via 100 dagen bijeenkomsten.

Duurzaamheid in onderwijs

Integreren van duurzaamheid in het onderwijscurriculum is een belangrijk speerpunt van de groene zorgprofessionals in de komende beleidsperiode. Het gaat hierbij

om bewustzijn van de gezondheidseffecten van klimaatverandering en milieuverontreiniging, de impact van het zorgproces hierop en het handelingsperspectief (gebruik van materialen, duurzaam inkopen, et cetera). Studenten van nu zijn de artsen, onderzoekers en verpleegkundigen van de toekomst en het is dus waardevol als zij kennis opdoen waarmee zij straks kunnen bijdragen aan een duurzamere zorg en duurzaam onderzoek.

In de Green Deal Duurzame Zorg heeft de NFU aangegeven dat UMC's in hun onderwijsprogramma's aandacht zullen geven aan de vraag hoe de zorg op een duurzame en toekomstbestendige wijze kan worden ingericht. Deze ambitie kent een groot draagvlak onder studenten en jonge professionals.

In het UMC Utrecht zijn inmiddels de eerste stappen gezet om duurzaamheid te presenteren op verschillende niveaus van onderwijs. Vanaf 2021 zal bij de ontwikkeling van de nieuwe opleidingen van de Nieuwe Utrechtse School duurzaamheid een plek krijgen in de leerdoelen in het kader van de maatschappelijke impact. Van daaruit kunnen good practices in de jaren daarna doorvertaald worden naar de reguliere curricula.

Kennisontwikkeling

Bij alle thema's die we de komende jaren willen oppakken komen we vragen tegen. Denk aan het verwijderen van

medicijnresten uit afvalwater, het verminderen en verduurzamen van disposables, het recyclen van ons afval, het verduurzamen van onze gebouwen en het realiseren van een gezondheid bevorderende omgeving. We zullen zelf onderzoek moeten doen en kennis moeten ontwikkelen om goede oplossingen te vinden voor deze vraagstukken. Dit kan heel praktisch door voorbeeld projecten / pilots uit te voeren en de lessen die daaruit komen te delen in de organisatie en met andere organisaties. We staan daarbij ook open voor pilots met innovatieve oplossingen van externe partijen.

Daarnaast zetten we in op het zichtbaar maken van duurzaamheidswinst van bijvoorbeeld grote inkoopprojecten of andere projecten in de organisatie. Waar nodig huren we daarvoor externe kennis in.

Doelen

- In 2021 is het netwerk groene zorgprofessionals uitgebreid naar 50 en in 2025 naar 100.
- In 2025 komt het thema duurzaamheid structureel aan bod in het onderwijs van de Nieuwe Utrechtse School vanuit de invalshoek van maatschappelijke impact. Hierin wordt samengewerkt met andere faculteiten van de UU en met de partners van de Strategic Alliance.